

කදිරකුමර දෙවිලුන්ගේ ලාංකේය ප්‍රතිච්‍රිත ප්‍රතිච්‍රිත ප්‍රතිච්‍රිත

T. L. D. De Silva

Abstract

The worship of Skanda, also known as Kataragama, holds historical significance in Sri Lanka, influenced by Hinduism. Skanda, defined as the one who oversees the creation, preservation, and reconstruction of the universe, revered as a powerful god of war in India and various Asian countries. Mentioned in various literary traditions such as Sanskrit, Pali, and Tamil literature, Skanda's prominence is evident in Tamil devotional poems, Hindu Epics and Puranas. According to the Mahabharata and Ramayana, he is a formidable deity born to combat the Asuras, enemies of the Hindu pantheon. Over the centuries, the cult of gods in Sri Lanka has been shaped by Hindu traditions, with the worship of Kataragama playing a significant role among diverse communities. Kataragama recognized as one of the four great guardian deities in the Sinhala Buddhist pantheon, with roots tracing back to ancient times. The study's objective is to delve into the nature of Skanda (Murukan), the Lord of Kataragama, emphasizing how this deity reflects a substantial part of Sri Lanka's cultural heritage. This is an exploration of Skanda's multiple identities and ritualistic beliefs within the Sri Lankan cultural context is a preserve study, highlighting the migration of religious practices and historical remembrance. It is signifying the migration from the Indian peninsula, the deities of the Hindu pantheon and faith as well as spirituality. Examining this holistic image over various periods provides insight into the cultural expression and the enduring significance of God Kataragama in Sri Lanka's religious landscape. Transcultural worship across the country underscores its impact on majority of peoples. Because Skanda, also known as Kataragama, is a significant source of devotion for majority of the Sri Lankans.

Keywords: Skanda, Cult of gods, God Kataragama, Ritualistic beliefs, Transcultural

1. ගැඳින්වීම

හින්දු ආගමික බලපෑම මත ශ්‍රී ලංකාව තුළ ව්‍යාප්ත වූ කතරගම දෙවියන් නමින් ප්‍රකට ස්කන්ධ කුමාර වන්දනාව එතිහාසික ව උසුලනුයේ ප්‍රබල වැදගත්කමකි. විශ්වය නිරමාණය කිරීම, සංරක්ෂණය කිරීම සහ ප්‍රතිනිරමාණය කිරීම අධික්ෂණය කරන තැනැක්තා ලෙස හින්දුන්ගේ පුරාණෝකීනි නිරවචනය කර ඇති ස්කන්ධ කුමාර, ඉන්දිය උප අරධද්වීපයේ සහ ආසියාකරයේ අනෙකුත් රටවල ප්‍රවලිතව ඇත්තේ යුද්ධයේ ප්‍රබල දෙවියෙකු ලෙස ගෞරවයට පාතුව ය. සංස්කෘත, පාලි සහ දෙමළ සාහිත්‍යයේ සඳහන් වන ස්කන්ධගේ ප්‍රමුඛත්වය දෙමළ හක්ති කාචා, හින්දු විර කාචා සහ දේව පුරාණවල පැහැදිලිව දක්නා වේ. මහාජාරතය සහ රාමායණය අනුව, ස්කන්ධ යනු හින්දු දේව පුරාණයේ සතුරන් වන අසුරයන්ට එරෙහිව සටන් කිරීමට උපත ලැබූ බලවත් දෙවියෙකි. ගතවර්ෂ ගණනාවක් පුරා ලාංකේය දේව වන්දනාව හින්දු සම්ප්‍රදායන් අනුව හැඩැසුණු අතර, එහිදී විවිධ ප්‍රජාවන් අතර ප්‍රවලිත ව ඇති කතරගම දේව වන්දනාව ශ්‍රී ලාංකේය හත්කි වන්දනයේ අතිශය සුවිශේෂ පාර්ශ්වයක් නියෝජනය කරන්නාකි. එය විරාත් කාලයක සිට ම මුල් බැස ගත්තක් වන අතර කතරගම හෙවත් ස්කන්ධ කුමාර දෙවියන් සිංහල බොද්ධ දේව ඇදහිල්ලේ සතර මහා මුර දේවතාවුන්ගෙන් කෙනෙකු ලෙස ද පිළිගැනීම්. මෙම අධ්‍යායනයේ මූල්‍ය අරමුණ වන්නේ ශ්‍රී ලාංකේය හක්ති වන්දනයේ ස්කන්ධ කුමාර දෙවියන්ගේ ලාංකේය ප්‍රතිරාගමනයේ හේතු ප්‍රත්‍යාග්‍යනය කිරීමයි.

මෙය ලාංකේය සංස්කෘතික සන්දර්භය කුමාරගේ බහුවිධ අනනුළතා සහ විශ්වාසයන් පිළිබඳ ගවේෂණයකි. තවද ආගමික වත්පිළිවෙත්වල සංතුමණය සහ එතිහාසික ස්මරණයන් පිළිබඳ ගවේෂණය කරන්නා ද වූ අධ්‍යායනයකි. එය ගැන්දියානු අරධද්වීපයන් සංකීමණය වීම, හින්දු දේවපුරාණයේ දෙවි දේවතාවන්, විශ්වාසය මෙන් ම ආධ්‍යාත්මිකත්වය යන බහුවිධ දාෂ්ටීන් සංකේතවත් කරයි. විවිධ කාල පරිවිශේෂවලදී ජනප්‍රවාද සේ ම විශ්වාසයන් හා බද්ධ ව ශ්‍රී ලාංකේය ජන විද්‍යාත්‍යාය ස්පර්ශ කළ මෙම සාකලු ප්‍රතිරුපය පරික්ෂා කිරීමෙන් ආගමික පරිසරය තුළ කතරගම දෙවියන්ගේ සංස්කෘතික ප්‍රකාශනය සහ විරස්ථායි වැදගත්කම පිළිබඳ අවබෝධයක් ගොඩනගන අතරම දිවයින් පවත්නා සාම්ප්‍රදායික වන්දනය බොහෝ ජනයා කෙරෙහි එහි ඇති කරන ලද බලපෑම අවධාරණය කරයි. මක්නිසාද යත්, ස්කන්ධ කුමාර හෙවත් කතරගම දෙවියන් යනු බහුතර ලාංකේය ප්‍රජාවගේ උත්තරීතර වන්දනයට හා විශ්වාසයට පාතු වූ ප්‍රබල හක්ති ප්‍රහවයක් වන බැවිනි.

2. සාහිත්‍ය විමර්ශනය

මහාචාර්ය මංගල ඉලංගසිංහ විසින් රචිත මධ්‍යකාලීන ලංකාවේ ආගම¹⁴⁰ තැම්ති ගුන්ථය මූලිකව මධ්‍යකාලීන යුගය ආසුනු පැවති ආගම පිළිබඳ අධ්‍යායනය කරනු ලැබූවකි. ප්‍රධානව මධ්‍යකාලීන යුගයේ පැවති විවිධ දේව ඇදහිලි හා ව්‍යත් වාරිතු පිළිබඳවත් එතිහාසික වශයෙන් ඇති වැදගත්කමන්, ආගමික විශ්වාසයන්,

¹⁴⁰ ඉලංගසිංහ, මහාචාර්ය මංගල., (2005). මධ්‍යකාලීන ලංකාවේ ආගම. පියසිරි මූලින් සිස්ටමිස්. නුගේගොඩ. ශ්‍රී සේන්‍රත මාවත. ගැනොඩවිල.

සංස්කෘතික වට්නාකම්හි සම්බන්ධ සේ ම අනෙකුතා සඛැදතා ද ඉන්දියානු මූලයන් හා බද්ධ වූ ඉතිහාසය පිළිබඳව ද පූජාල් පරාසයක සාකච්ඡා කර ඇත.

වන්දා විකුමගමගේ විසින් රඩිත කතරගම හා කතරගම දෙවිදු¹⁴¹ මෙරට තුළ දේව භක්තියේ ප්‍රබලම ස්ක්‍රීය වන්දනීය ප්‍රස්තුතය වූ කතරගම හා කතරගම දෙවිදුන් අරහායා රවනා කරන ලද්දකි. එතිහාසික වෘත්තාන්තකරණයෙන් සන්දර්භීය වට්නාකමකට හිමිකම් කියමින් හින්දු දේව විශ්වාසයෙන් ලාංකේස ජන විජානයට සංක්‍රමණය වී ස්වදේශීක භක්තිය ස්පර්ශ කළ මෙම දේව සංකල්පය පිළිබඳ සාපලා තොරතුරු ඇතුළත් වූවකි.

කතරගම පුද සිරිත්¹⁴² ආවාර්ය අශ්‍රත්වැව සේරත හිමි විසින් රඩිත ග්‍රන්ථයකි. රුහුණු මහා කතරගම දේවාලය ආශ්‍රිතව විරාත් කාලයක් පුරා කතරගම දෙවියන් ප්‍රමුඛව පවත්නා පූජා කර්ම සහ වාරිතු විධින් පිළිබඳවත් ශ්‍රී ලාංකේස ජනවිජානය තුළ මුල් බැසිගත් එම පුද සිරිත්වල සංස්කෘතිකමය වට්නාකම් පිළිබඳවත් කරන ලද තොරතුරු සම්පාදනයකි.

John Dowson විසින් රඩි; *A Classical Dictionary of Hindu Mythology & Religion*¹⁴³ ග්‍රන්ථය ඉන්දියානු අරධදේශීපයෙහි විරාත් කාලයක් පුරා විශ්වාසයන්ට ලක්ව පවත්නා හින්දු දේව ඇදහිල් හා ආගම් පිළිබඳව සම්පාදනය වූ සම්හාවා ගබ්දකේෂයකි. මෙම ග්‍රන්ථයේ නත් වැදුරුම් දේවගණයා පිළිබඳ උප්පත්ති කතා ප්‍රවත් ඇතුළත් තොරතුරු ද ආගමික විශ්වාසයන් සහ ඒවායේ ආරම්භය හා විකාශනය පිළිබඳ ප්‍රාමාණික තොරතුරු අන්තර්ගතව ඇත.

*Images of Man; Religion and the Historical Process in South Asia*¹⁴⁴ සගරාව සඳහා ගනනාථ ඔබේසේකර සම්පාදනය කළ Social Change and the Deities: "The Rise of Kataragama Cult in Modern Sri Lanka" ලිපිය නුතන ලාංකේස සමාජ සන්දර්භය තුළ කතරගම දේව වන්දනයේ පිළිදිම සේ ම සමාජ වෙනස්කම් සහ දේවතාවන් පිළිබඳ දාෂ්ම්මය මතවාදයක් එම දක්වයි.

මෙම පත්‍රිකාවේ අවධානය යොමු වන්නේ එතිහාසික වශයෙන් සාධනීය ආගමික විශ්වාසයක්ව පවත්නා ඉන්දියානු මූලයකින් ආරම්භව දේශීයකරණයට ලක් වූ විශ්වාසයක හා අහිවාරමය ඇදහිමක සංස්කෘතික වට්නාකම් හා දේශීය අනෙකුතාව පිළිබඳ විශ්ලේෂණය කිරීම ය.

¹⁴¹ විකුමගමගේ, වන්දා., (1997). කතරගම හා කතරගම දෙවිදු. කොළඹ. කතා ප්‍රකාශන.

¹⁴² සේරත හිමි, ආවාර්ය අශ්‍රත්වැව., (1993). කතරගම පුද සිරිත්. තලවත්ගොඩ. විරාත් පින්ටි.

¹⁴³ Dowson, John., (2000). *A Classical Dictionary of Hindu Mythology & Religion*. New Delhi. Rupa & Co. Ansari Road. Daryaganj.

¹⁴⁴ Obeysekera, Gananatha., (1982). *Social Change and the Deities. "The Rise of Kataragama Cult in Modern Sri Lanka"* in Fred W.

Clothey ed, *Images of Man; Religion and the Historical Process in South Asia*. New Era Publications. Madras.

3. පර්යේෂණ කුමවේදය

මෙම පර්යේෂණයෙහි දී මූලිකව අනුදත්තේ ගුණාත්මක පර්යේෂණ කුමවේදයයි (Qualitative Methodology). පර්යේෂණයේ මාත්‍රකාවට බඳුන් වන කේෂ්තය අලළා සිංහල සහ ඉංග්‍රීසි යන භාෂා ද්වැයෙන්ම සම්පාදනය වී ඇති ග්‍රන්ථ මෙහි දී අවධානයට ලක් වේ. විවිධ සාහිත්‍යමය කෘතීන්වල සේ ම පුරාණෝක්තිවල විද්‍යාත් අවධානයට ද ක්‍රියාත්මකව ද ලක්ව ඇති අර්ථකථනයන් ද නිගමනයන් ද එම පර්යේෂණ සඳහා උපයුක්ත කොට ගැනේ. මෙම විද්‍යාත් ක්‍රියාත්මක අනුසාරයෙන් ගොඩනගා ගත් හේතු ප්‍රතිඵල මෙම පර්යේෂණ පත්‍රිකාවේ දත්ත සැලසුම් කිරීමෙහි ලා පාදක කර ගැනේ. අධ්‍යාපනයට පදනම් වී ඇත්තේ දේශීයව ප්‍රකටව පවත්නා තන් වැදුරුම් ආගමික විශ්වාසයන් අතර අතිශය සංවේදී ඇදහිල්ලක්ව ඇති දේව විශ්වාසයක ආගමනය පිළිබඳ ඇතිව ඇති ජනප්‍රවාදයන්, ව්‍යත වාරිතු, සිරිත් විරිත්, ඒ හා බද්ධව නිර්මාණය වුණු සමාජ වට්‍යාකම්, ඒවා පිළිබඳ මිනිසුන් තුළ පවතින අයයන්, ආකල්ප, සාරධර්ම ශ්‍රී ලාංකේය සංස්කෘතික සන්දර්භය තුළ මූල්‍ය බැස ඇති ආකාරය හඳුනා ගැනීම ය.

මෙහි දී විමර්ශනය සමන්විත වන්නේ මූලික වශයෙන් ප්‍රාථමික හා ද්විතීයික මූලාශ්‍රය පිළිබඳ විශ්ලේෂණය කරන ලද කරුණු පදනම්වය. එනම් ජනගුරුතිය ද ඒ තුළ තිරසරව පවත්නා පුද වාරිතු හා සිරිත් විරිත් හාවිතය ද දේවත්වය සම්බන්ධයෙන් අනාවරණය වූ කරුණු ද මෙහි දී සැලකිල්ලට ගැනේ. පුරාණ හින්දු හක්තිකයන් ඔවුන්ගේ ආගමික විශ්වාසයන්ට දිව්‍යමය තත්ත්වයන් ආරෝපණය කර ඇත්තේ අතිශයෙක්තියෙන් සාපලුව වූ අසමසම බලයක් සංකලනය කරමින්ය. මෙම පැරණි ආගමික විශ්වාසයන් විසින් මුළුන්ව තෙප්තිමත් කරන ලද්දේ දෙනික දිවියේ සියලු ක්‍රියාදාමයන් හා අත්‍යන්තයෙන් බැඳෙමිනි. සමාජය සහ සංස්කෘතික තාර්කික වින්තනය වෙත තුළතනත්වය ආරෝපණය වූ කල්හි ද තවදුරටත් මෙකි ඇදහිලි හා විශ්වාසයන් තුළතන මිනිසාගේ සංස්කෘතික පිටිතය පෝෂණය කිරීම සිතාගත නොහැකි කරුණක් බවට පත්ව ඇත. එය දේශීමා පරිය නිරන්තරයෙන් සිදුවන සංසිද්ධියක්ව පවත්නා හෙයින් මෙම ලිපියේ පරිමාර්ථය වන්නේ ශ්‍රී ලාංකේය සමාජ සංස්කෘතික වපසරිය ඇතුළත මෙකි දේව විශ්වාසයේ ලාංකේය පුනරාගමනයේ අනනුතාව කුමක්දුයි යන්න පරීක්ෂා කිරීමයි.

4. දත්ත විශ්ලේෂණය සහ සාකච්ඡාව

දේවත්වය සහ දේව සංකල්ප සම්බන්ධයෙන් නිර්මාණය වූ පුරාවෘත්ත සහ ජනප්‍රවාද මානව ජන සමාජවල ප්‍රවලිතව ඇත්තේ ජන විශ්වාසයට සම්පාදනය සංවේදී ක්‍රියාවලින් වශයෙනි. පෙර අපර දෙදිග දේව සංකල්පවලින් නිරුපිත සඳාවාරාත්මක මූලධර්ම මිනිසුන්ගේ මානව ක්‍රියාවලින් හා බද්ධව ඇත්තේ ආචාරයාර්ථම, සහාත්වය සහ හක්තිය ද පෙරදැර කොට වදනින් විභාග කළ නොහැකි මිනිස් වේදිත හා අනනුව ය. දෙවියන් කෙරෙහි පත්‍ර උත්තරීතර සේනෙන්හාය මෙන් ම දාඩ්තර හක්තියෙන් හෙබි වූ පෙරදැග ජන විශ්වාසය හා ආත්මීයව බද්ධ වූ සේකන්දර යුතු හාරතීය දේව සංකල්ප තුළ ජනමය ලත් සංවේදී ඇදහිල්ලට පාතු වූ සංකල්පීය ප්‍රස්ථානයකි. ඉන්දිය දේව මණ්ඩලයෙහි මෙම හක්ති වෘතාන්තය සඳාවාරාත්මක වන්දනීය ප්‍රපාවයක් බවට පරිවර්තනය වී විරස්ථීතව පවත්නේ මානව ඉතිහාසයේ යුගයෙන්, යුගයට විවිධ අනනුතාවන් ප්‍රකට කරමිනි.

පෙරදිග සාහිත්‍යයේ සහ හින්දුන්ගේ දේව විශ්වාසවල තේජස පතල ස්කන්ධ කුමාර දෙවිදුන් කතරගම දෙවියන් වීම මෙකි හක්ති වෘතාන්තයට ලාංකේය මූහුණුවරක් එක් කිරීමට දරන ලද ප්‍රයන්තයේ දේශීය ජේතු ප්‍රත්‍යාය විය. ස්වදේශීක සංස්කෘතික හර පද්ධතියෙහි පෙළ ගැසුණු දේශීය ජන වියුනය දේශීයකරණයට භාජනය කොට නිර්මාණය කළා වූ දී ශ්‍රී ලාංකේය ප්‍රස්ත්‍රතයකින් යුත්ත්ව විශ්වාසයට පාතු වූ මෙම දේව සංකල්පයේ ලාංකේය අනන්තතාව හා සම්පාදීතිය හඳුනා ගැනීම අතිය වැදගත් වන්නේ භුද්ධන හක්ති ප්‍රණාමයේ මෙතරම් උත්තරීතර වන්දනයට අවශ්‍ය ලත් අන් කිසිදු දෙවියෙකු නොමැති බැවින්ය.

වාස්ත්‍රවික ලෝකය හා බද්ධව උත්තර කාල්පනික සංස්කෘතික මූලයකින් ජන වියුනයට ප්‍රවේශව හක්ති වන්දනයට නව මානයක් එක් කොට ඇති මෙම හක්ති වන්දනය ලාංකේය ජන වියුනය විසින් පොදු ජන සාහිත්‍යාංශයක් ලෙස අනුදත්ත ද හාරතීය සාහිත්‍යයේ එය සම්භාව්‍ය සාහිත්‍යාංශයක්ම විය. ස්කන්ධ, කුමාර, කාර්තිකෙයාය, සුඩුම්නා, ඡන්මුඩ, සරවනා, අරුමුගන්, දේවසේනාපති, කාතිර්වෙලන්, ගුහා, ස්වාමීනත, වෙලායුද හෙවත් මුරුගන් ඉපැරණී හාරතීය සම්භාව්‍ය සාහිත්‍යයේ සම්භවය ලද්දේ මෙවත් පසුබීමක සම්භාව්‍ය උත්පත්තියකට උරුමකම් කියමිනි. මෙනයින් ස්කන්ධ කුමාරගේ අනන්තතාව ප්‍රකට කළ සාහිත්‍යමය සාධක බොහෝය. හාරතීය සාහිත්‍ය මූලාශ්‍රයට අන්තර්ගතව පවත්නා දේව පුරාණ සාහිත්‍යයෙහි එන ස්කන්ධ කුමාර හෙවත් ශ්‍රී මුරුගන් පිළිබඳ රිත සක හා දම්ල බසින් යුත් සාහිත්‍ය කාතින් අතර සම්භාව්‍ය සංස්කෘත වේද සාහිත්‍යය (ව්‍ය. ව. පු. 1500 - 1000), තින්දු විර කාව්‍ය සාහිත්‍යය (මහාහාරතය ව්‍ය. ව. පු. 400 - ව්‍ය. ව. 200, රාමායණය ව්‍ය. ව. පු. 300), දකුණු ඉන්දීය හක්ති ගිතාවලිය (ව්‍ය. ව. පු. 300 - ව්‍ය. ව. 300), හාරතීය දේව පුරාණ සාහිත්‍යය (ව්‍ය. ව. පු. 350 ව්‍ය . ව . 550) වැදගත්ය.

සකු බසින් රවිත ස්කන්ධ පුරාණය ග්ලෝක ලක්ෂයකින් සමන්විතය. දම්ල හා සකු බස පිළිබඳ විද්වතෙකු වූ කංචිපුරම - කුමාර කොටටම්හි කවිචිත්පා ඕවවාරියර (**Kacchiappa Sivachariyar**) විසින් දම්ල බසින් රවිත "කන්ධ පුරාණම් " (**Kandha Purānam**) ග්‍රන්ථය තේවාරම් සංග්‍රහයෙහි වැදගත් කොටසක් සේ සැලකෙන ස්කන්ධ පුරාණයෙහි දම්ල සැකැසීමකි. ස්කන්ධ පුරාණය ව්‍ය. ව. 600ත් 750 අතර කාලයේ දී රවනා වූවක් බව ශ්‍රීමත් වාල්ස් එලියටි අදහස් කරයි.¹⁴⁵ **Hinduism and Buddhism** නමැති කාතියෙහි ශ්‍රීමත් වාල්ස් එලියට (Sri Charles Eliot) උපවා දක්වන පරිදි ව්‍ය. ව. 150 දී පමණ ලියවී යැයි සැලකෙන පත්‍රක්ෂාපලී ව්‍යාකරණයෙහි ඕව සහ ස්කන්ධ කුමාර ප්‍රතිමා ගැන සඳහන් ව ඇත.¹⁴⁶ මුරුගන් පිළිබඳ තොරතුරු හෙළිවන පැරණිම හක්ති කාව්‍ය අතර සංගම් සාහිත්‍යයට (ව්‍ය. ව. පු. 300 - ව්‍ය. ව. 4 සියවස) අයත් එට්ටුතොත්කාසි (**Ettuthokai**) ප්‍රකටය. එට අයත් කාව්‍යමාලාහි පරිපාතල් (**Paripaatal**).

¹⁴⁵ Eliot, Sri Charles., (1962). *Hinduism and Buddhism An Historical Sketch*. London. Routledge & Kegan Paul Ltd. Broadway House. P 221.

¹⁴⁶ Eliot, Sri Charles., (1962). *Hinduism and Buddhism An Historical Sketch*. Routledge & Kegan Paul Ltd. Broadway House. London, P 202.

අකනානුරු (Akananuru) සහ පුර්‍යනානුරු (Purananuru) ස්කන්ධ දෙවිදුන් වෙනුවෙන් ලියවේ ඇති හක්ති කාචා සාහිත්‍යයෙහි ලා වැදගත් කාතිවලට නිදුසුන් වේ. ව්‍ය. ව. 3 වන සියවසෙහි කාලීයාසයන් විසින් රචිත මේස දූතය හා කුමාර සම්හවය ද ස්කන්ධ කුමාර පුවත ගෙන හැර පාන කාති වේ. වෙදික ආගමට අප්‍රත් මූහුණුවරක් එක්කළ බමුණෝ දැකුණු ඉන්දිය උච්ච ජ්‍යෙෂ්ඨ ජනතාවගේ වන්දනයට හා ඇදුහීමට ලක් වූ කාලී, ගණපති, විෂ්ණු හා ස්කන්ධ දෙවිදුන් හට 5 වන සියවසයේ දී පමණ හක්ති ගි ගැසීමට පටන් ගත්ත. හක්ති කාචායක් සේ ගැනෙන තිරුමුරුගැන්තාපමේද (Tirumurugarruppatai) ව්‍ය. ව. 400 - 450 අතර නිර්මාණය වූ නක්කිරාරුගේ කාචා කාතියකි.

සාග් වේදයේ ප්‍රධාන දේවගණයා අතරට ස්කන්ධ කුමාර හට නියත වරම ලැබේ නොමැත. හින්දු දේව පුරාණය ස්කන්ධ කුමාර අන්තර ගුහණය කරගනු ලැබේ අත්තේ තෙසැටුක් දේව ගණයා අතරට ය. වෙදික සංස්කෘත සාහිත්‍යයට සාග් වේදයෙන් එක්වන ස්කන්ධ, යුෂ්ර සහ අපර්වන් වේදයේ දී විවිධ මාන අනුසාරයෙන් පරිණාමය වේ. ස්කන්ධ දෙවිදුන්ගේ මෙම පරිණාමය විවිතවත් ය. හෙතෙම උත්තර හාරතයේ හිමාල දිඛිලයේ ගරවන නම් ස්ථානයේ උපන්තෙන්ය. යුද්ධයට ද අගහරු ගුහයාට ද අධිපති වූ හෙතෙම අග්නියෙන් උපන් කුමාරා හෙවත් අග්නිභාෂු නම් වන කළ අග්නිගේ නමවන වේශය ස්කන්ධ ලෙස ද සඳහන් වේ. මහා හාරතය සහ රාමායණය විර කාචාවලට අනුව ශිව හෝ රුදුගේ පුත්‍රයා වන අතර ස්ත්‍රීයකගෙන් ජන්ම නොලද්දේය. එසේම හාරතීය ව්‍යතාන්තවල ගංගා හා පාර්වතිය වරින්වර ඔහුගේ මාතා පදනිය නියෝජනය කළේය. තවද දේව පුරාණ සාහිත්‍යයේ දී ඔහුගේ අනන්තාව ශිව, රුදු, අග්නි හා සම්බන්ධ වන අතර මහා හාරතය “ස්කන්ධ” ගේ උප්පත්තිය වටා අහිරහස් රාභියක්ම නිර්මාණය කර ඇත. ඔහු රුදුගේ පුත්‍රයා ලෙස එක් ජනුග්‍රීයක දැක්වෙයි. ඒ අනුව කදු පර්වතවලට අධිපති දේවතාවා ලෙස රුදු විශ්වාස කරන ලද්දේ නම් ඔහුගේ පුත්‍ර “අයියනාර්” යනුවෙන් නිරුපණය වනුයේ “ස්කන්ධ” ගේ ම තවත් ස්වරුපයක් විය හැකි බව බව පාකර් පවසයි.¹⁴⁷ දක්ෂීණ ඉන්දිය උච්ච ජනතාව අතර ඔහුමානයට මෙන් ම සංගම් යුගයේ දී සම්භාව්‍ය දීම්ල සාහිත්‍යයෙහි අතිමහත් හක්ත්‍යාදරයට පාතු වන ස්කන්ධ කුමාර, ශ්‍රී මුරුගන්, ආරුණිගම්, කන්නන්, බාලන්, කුමාරස්වාමී, තෙළෙප්පා, කාර්තිකේස් යන්තෙනන් අප්‍රමාණ වූ අන්වර්ථ නාමයන්ගෙන් පිළුම් ලද බැව් සාහිත්‍ය මූලාග්‍රයන්හි ප්‍රකට ය. දක්ෂීණ ඉන්දිය විශ්වාස හා සම්භාව්‍ය දීම්ල සාහිත්‍යයේ දී රේඛ්වර හා උම්යාගනා දේවියගේ කතිවූ දිව්‍ය පුත්‍රයා වන හෙතෙම ගණ දෙවියන්ගේ බාල සෞඛ්‍යයා විය. අග්නි - ඩු, ගංගා-ජන්ම, පරවානි, මහා - ඡේනා, සේනාපති, සිද්ධජේනා, යුධ - රංග, ගක්ති-දර, සුඩුමණ්‍ය, සාර- ඩු, තාරක - ජීත්, ද්වාධසාක්ෂ වශයෙන් හෙතෙම විවිධ මූහුණුවරින් යුත්ත්ව යුගයෙන් යුගයට පුද පූජාවන්ගෙන් සම්භාවනාවට පාතුව ඇතුළු.¹⁴⁸

¹⁴⁷ පෙරේරා, නිශ්චංක, (පරි.), (2008). හෙන්රී පාකර්ගේ *Ancient Ceylon; පුරාණ ලංකාව*. කොළඹ 10. ඇයේ ගොඩැන් සහ සහෙළුරයේ. 265 පිටුව.

¹⁴⁸ Dowson, John., (2000). *A Classical Dictionary of Hindu Mythology & Religion*. New Delhi. Rupa & Co. Ansari Road. Daryaganj. P 152.

සංග්‍රහයේ ඉඩි වෙවැක සාහිත්‍යයෙන් හැඳි වැඩුණු ස්කන්ධ කුමාර සංක්‍රාන්තිය පිළිබඳ තොරතුරු හෙළිකරන තවත් වැදගත් කෘතියක් නම් ස්කන්ධ යායයයි. හෙවත් ගිණු සම්කාලීන හෝ ආසන්න අවධියකට අයත් යැයි සැලකෙන මෙහි කතුවරයා දැඩි දේව හක්තිකයෙකු වූ අතර ස්කන්ධ කුමාර වෙනුවෙන් වූ අපර නාම බොහෝමයක් පිළිබඳ හෙතෙම කරුණු දක්වයි. මහිපති හෙවත් ජීනකාසේන, විනයකසේන, කුමාර, ලෝහිත ගාතු, ඡඩ්බානන හෙවත් ජෑඩ්බාස්, ස්ව්‍යභාෂ්‍යන්ද, තිරමල, ප්‍රාත්‍යාශ්‍රීකාව, අග්නි පුත්‍ර, කාර්තිකේය හෙවත් කුත්තිකාපුත්‍ර, බුහ්මණා සහ ස්වාමි යන්නයි.¹⁴⁹

ශ්‍රී මුරුගන් දාච්චියන්ගේ රණ දෙවියාම විය. පිහිට පතා පුද්ගලයන් රාජ්‍යාජ්‍යමහාමාත්‍යාදී ප්‍රභුවරුන් කරා හෝ දෙවිවරුන් කරා යොමු කරවන අත්තපදෙද නම් කාව්‍ය විශේෂයක් දීමිල සාහිත්‍යයෙහි ඇත. පත්තු පත්තු නම් සම්භාව්‍ය කාව්‍ය කාණ්ඩයට අයත් එවැනි අත්තපදෙද කාව්‍ය පසෙකි. ඒ අතර තිරුමුරුගන්ත්තපදෙද නම් කව මුරුගන් දේවස්ථානවලට බැඳීමතුන් යොමු කරවන ජනලිය කාව්‍යයකි. මෙම කවහි මුරුගන් හෙවත් කද කුමරුන් වෙසෙන කදුකර දේවස්ථාන පහක් ගැන විස්තර වේ. දාච්චියන්ගේ රණ දේවයා වූ මුරුගන් ආරයයන්ගේ රණ දේවයා වූ දිවපුත්‍ර ස්කන්ධයන් හා එක් වන්නේ මෙම කාව්‍යයේ දී ය. තිරුමුරුගන්ත්තපදෙදයි තිරුවිලයිවයි නමැති කොටසෙහි මුරුගන් මුහුණු සයක් හා අත් දොළසක් ඇති දෙවියෙකු ලෙස වර්ණනා කෙරේ. රේග තිරුව්විනන්කුඩී නමැති කාව්‍ය කණ්ඩයෙහි විෂ්ණු, දිව හා ඉන්ද වෙනත් දෙවිවරුන්, ගාන්ධරවයන් හා ඉසිවරුන් සමග බහ්මයා රක ගැන්මට මුරුගන් භූම්‍යවයි.¹⁵⁰

සඳුකාලික තාරුණ්‍යයක් හිමි යන්නෙන් අරැක් දනවන මුරුගන් නමින් දීමිල බසට පර්යාය වූ ස්කන්ධ කුමාර ව්‍ය. ව. 5 සහ 6 වන සියවස් වන විට දකුණු ඉන්දියාවේ පැකිර තිබු ප්‍රබල දේව ඇශ්නිල්ලක් බවට විශ්වාස කළ හැකි සාධක බොහෝමයකි. දීමිල කාව්‍ය සාහිත්‍යයෙහි ප්‍රබල කවියෙකු සේ සම්භාවනාවට පාතු වූ නක්කිරාර නම් දීමිල කිවියා විසින් රවිත මුරුගා කවහි මුරුගන් කදුකරයෙහි වෙසෙන රැමත් කුරව ලදුන් හා එක්ව නටමින් පුද පුජා ලබන වැයුමක් ගැන සඳහන් වේ. මෙහි දී මුරුගා දෙවියන්ට වාරිත්‍යානුකළ පුද පුජා කුරව පුජකවරියකගේ මෙහෙවරෙන් සිදු කරනු ලැබූ අතර අද ද කුරව නර්තනයෙහි යෙදෙන්නී ය. ද්‍රව්‍යක්කාර කුරව වංඩිකයින්ගේ ආරක්ෂිත දේවතාවා වූ මුරුගන් අනාදිමත් කාලයක් ජීවත් වූ නර විරවරයෙකු දේවත්වයට පත්කර ගැනීමෙන් පුජනීයත්වයට පත් වූවෙකි.¹⁵¹ ඉලඩිකෝ අඩිගල්ගේ සිලජ්ප්‍රදිකාරම් කාව්‍යයෙහි ද කුරව නැගුම පිළිබඳව ද අවස්ථා තුනකදී ම මුරුගන් දේවාල ගැන ද සඳහන් ව ඇත. තිරුව්වෙන්දුරු, කිරුව්වෙන්කුණ්‍යෙරම්, තිරුවෙන්කුණ්‍යෙරම් නම් පරසිදු මුරුගා දේවාල පිළිබඳ එහි සඳහන් වේ.¹⁵²

¹⁴⁹ සේරක හිමි, ආචාර්ය අලුත්වලු, (1993). කනරම පුද සිරින්. තලවතුගොඩ. විරාත් ප්‍රිත්වී. 13 - 14 පිටුව.

¹⁵⁰ බණ්ඩා, ස. ජ. පුමනසේකර., (1993). කදනුමරු සිරින්. කොළඹ 02. රජයේ මුද්‍රණ නීතිගත සංස්ථාව. පුරුවිකාව.

¹⁵¹ බණ්ඩා, ස. ජ. පුමනසේකර., (1993). කදනුමරු සිරින්. කොළඹ 02. රජයේ මුද්‍රණ නීතිගත සංස්ථාව. පුරුවිකාව.

¹⁵² සිලජ්වා, ආචාර්ය ඇමු. එම්. පිටර්, (1996). නුරුවෙලු නෙද. (සිලජ්ප්‍රදිකාරම් සිංහල අනුවාදය). සංස්ක්තික කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව, 112.පිටුව.

තවද සිදුහන් කුමාරයා දේව වන්දනය සඳහා ගිය එක්තරා දේවාලයක් තුළ ස්කන්ධ කුමාරගේ පිළිරුවක් වූ බවක් බොද්ධ සංස්කෘත ගුන්ථයක් වන ලැලිත විස්තරයෙහි ද සඳහන් වේ.¹⁵³

වේද කාච්චවල සඳහන් පරිදි ස්කන්ධ කුමාර අද ද අව්‍යාහකයෙකි. නමුදු දෙමළ කිවිවරු බමුණු මත පසෙක ලා ස්කන්ධ කුමාර හට ද්‍රව්‍ය කුමරියක සරණ කොට දුන්හ. දේවසේනා (දේවයාති, තේවාති) නම් වූ ඇය දිව්‍යරාජ ඉන්දෝගේ දුහිතභාන් වූවාය. මෙසේ බලන කළේ ද්‍රව්‍ය ස්කන්ධ කුමාර හක්තිකයේ වූහ. අලුත්වැව සේරත හිමි දැක්වන්නේ අසුරයන් හා පුද වැදුණු ඕවගේ සේනාංකය භාර ප්‍රධාන සේනාධිපති වූ ස්කන්ධ කුමාර, වරහමිතරය නමැති කාතියෙහි ග්ලෝකයක දැක්වන පරිදි වා. ව. 600 වන විට මයුරා පිට නැග, තෝමරයක් සහ කුකුලකු අතින් දරා, රුප ශ්‍රීයෙන් අගුගණ්‍යව, විතුමාන්විත සෙන්පති කුමරෙක බවට පරිපූරණව සිටි බවයි.¹⁵⁴

ආර්ය සංතුමණයෙන් පසු ලාංකේය ඉතිහාසයේ එතිහාසික ව්‍යාවලියේ පදනම සැකසු මුඛ්‍ය සංස්කාතික ධාරාව නම් වා. ව. පු. තුන් වන සියවසේදී මිහිදු හිමිගේ ධර්ම දැක්වා වාරිකාව ඔස්සේ ස්ථාපිත වූ බොද්ධාගම විය. බොද්ධාගමේ සහ සිංහල ජාතියේ ආරක්ෂක දේවතා වශයෙන් සක් දේවිදුගෙන් වරම් ලද්දේ උපුල්වන් දෙවියන්ය. ලාංකේය ජන සමාජය තුළ වන්දනාවට හා පූජාවට ලක් වූ උත්තුංග දේවියෙකු සේ කදුමුරු ඇදහිල්ල දේශීය දේව වංශකථාවලියට එක් වන්නේ ප්‍රංශවාත් කාලීන දේව ඇදහිල්ලක් වශයෙනි. මෙරට ගිෂ්වාවාර වංශකථා මුලාරම්භයේදී රජරට ගිෂ්වාවාර අවධියෙහි කදුමුරු ඇදහිල්ල දේව විශ්වාසයක්ව පැවති බවට නිශ්චිත ලිඛිත සාක්ෂි හමු නොවේ. මහාවංශ කතුවර වා. ව. පස්වන සියවසේ දී රඩිත මහාවංශයේ දී කද සුරිදුන්ගේ මහිමය දේශීය වංශකථා සාහිත්‍යයට එක් නොකළ අතර ඒ පිළිබඳ මුල්වරට සඳහන් වන්නේ මහාවංශ දෙවන හාගයේ දී ය. එසේ වුව මහානාම හිමි කතරගම බොද්ධ උරුමය, දෙවන පැතිස් රාජ්‍ය සමයේ ශ්‍රී මහාබේදී රෝපණ මහෝත්සවයේ දී මහාවංශ පළමු හාගයට එක් කරයි. වා. ව. පු. 3 වන සියවසේ දී අනුරාධපුර මහමෙවුනා උයනේ දී ශ්‍රී මහාබේදී රෝපණ මහෝත්සවයේ දී එතනට සපැමිණී ස්ක්‍රීය ජනයා අතර කතරගම ස්ක්‍රීයන් පිළිබඳ සඳහන් කළ මහාවංශය ශ්‍රී මහාබේදීයෙන් පැන නැගුණු අෂ්වේල බෝධී අංකුරයක් කතරගම රෝපණය කළ බව ද දක්වයි.¹⁵⁵ තවද සිංහල බෝධීවංශයේ මහාබේදී ප්‍රතිශ්යාපන කථාව ද මෙකි අදහසම මෙසේ ගෙනහැර දක්වයි.

“ රෝහණ ජනපදයෙහි කදරගම රජ දරුවේද, එහිම සඳහන්ගම රජ දරුවේද, තිවක්ත බුහුමණයාද, සියලු ද්වීපවාසීදුද, ශ්‍රී මහාබේදීන් වහන්සේගේ ප්‍රාතිහාරය දැක එකෙනෙහිම දේවතානුහාවයෙන් රස්වූහ”.¹⁵⁶

¹⁵³ සේරත හිමි, ආචාර්ය අලුත්වැව., (1993). කතරගම පුද සිරින්. තලවතුගොඩ. විරාත් ප්‍රින්ට්. 16 පිටුව.

¹⁵⁴ සේරත හිමි, ආචාර්ය අලුත්වැව., (1993). කතරගම පුද සිරින්. තලවතුගොඩ. විරාත් ප්‍රින්ට්. 16 පිටුව.

¹⁵⁵ මහාවංශය. ප්‍රථම හාගය., (1996). ජාතික කොළඹකාගාර දෙපාර්තමේන්තුව. නුගේගොඩ. සීමාසහිත දිපන මුද්‍රණ ප්‍රකාශන පොදුගැලීක ආයතනය. ගංගාච්චිල. 76 පිටුව.

¹⁵⁶ ගම්ලත්, මහාචාර්ය සුවරිත, වික්මසිංහ, ක්‍රිංකාවාරය රු. එ., (සංස්.), (1996). සීංහල බෝධීවංශය.

වැළැල්මිපිටිය. වතුර මුදණාලය. අවිස්සාවෙල්ල පාර. 198 පිටුව

කතරගම පුද් බිම බුදුන් වහන්සේගේ පාද ස්ථාපයෙන් පරම පවිත්‍රත්වයට පත් ගුද්ධ භූමියක් සේ ඉතිහාසගත වන එසමයෙහි ද එය ස්වාධීන සැක්‍රීය ජනපදයක්ට පැවතියේය. එකළුහි මණි අක්ෂීක නා රුපුගේ ආරාධනයෙන් බුදුන් වහන්සේ තෙවන වර ලක්දිවට වැඩම කළ බවත් උත් වහන්සේ පන්සියයක් මහ රහතන් වහන්සේලා පිරිවරා මහාසේන රජතුමාගේ කිහිරි උද්‍යානයේ කිහිරි ගසක් යට සමවත් සුවයෙන් වැඩ විසු බවත් එහි ආරක්ෂාව මහාසේෂ නම් දිව්‍ය පුතුයකු හට පැවරු බවත් කකුසන්ද නම් ස්ථාවරයකු විසින් රවනා කරන ලද ධාතුවංශය හෙවත් ලලාට ධාතුවංශයේ සඳහන් වේ.

"ඒ ස්ථානයෙන් ගොස් කදරගම දාගැළේ වහන්සේ පිහිට වන්නා වූ ස්ථානයෙහි පන්සියයක් පමණ මහ රහතන් භා සමග සමාජීයට සමවැද එතන්හිදු පොලොට වෙවුල්වා ඒ ස්ථානයෙහි මතු රකවල් පිණිස මහාසේෂ නම් දෙවා රජකු රදවා".¹⁵⁷

බුදුන්ගේ දම් අසා ධර්මානුකූලව ජ්වත්ව කාලකීය කළ මහාසේන රජතුමා මහාසේන නම් දෙවියෙකු ඉපිද රුහුණු පුදේශයට අධිපති කතරගම දෙවියන් බවට පත්ව ඇතැයි යන්න ඇදහිල භා විශ්වාස අතර විය. අතිත සිංහලයෝ පැරණි කළ කතරගම මහසෙන් දෙවාලයැයි සිතුහ. මහාසේන හෙවත් මහසෙන් නම්න් ප්‍රවලිත වුව අතියින් පොදු ජනතාව අතර ප්‍රකට ව ඇති අභිඛානය නම් කතරගමය. මෙකි පුවත ධාතුවංශයට පුරුෂයෙන් රවිත මහාවංශය, දිපවංශය, සමන්තපාසාදිකාව මෙන් ම මයුරපාද පරිවෙනාධිපතින්ගේ පුරාවලියේ සඳහන් තොටුව ද කතරගම සැක්‍රීය වංශික පරපුර පිළිබඳ තොරතුරු අනාවරණය කරන්නා වූ සිවිවන සහ පස්වන සියවස්වලට අයත් සෙල්ලිපි කිහිපයක් රුහුණෙන් හමුව තිබේ. මෙහි ලා බෝට්තේන්ගල, කොට්ටෙලුමු හෙළ, කෝන්ගල භා හෙන්නිගල සෙල්ලිපි වැදගත් වන අතර කතරගම පිළිබඳ හමුවන පැරණිතම ලේඛනය වන්නේ මහාදායීක රජතුමාගේ කතරගම අහිලේඛනයයි.¹⁵⁸

ලෝක පාලක දේශීය සතරවරම් දෙවිරු අතර කඳුමරුන් හෙවත් කතරගම දෙවිදුන් බහුවිධ හක්තිකයින්ගේ දේව අඩවියක් වූ රුහුණු රට පිහිටි කතරගම හෙවත් කාරුරුමනි වැඩ විසි යැයි විශ්වාසයට බඳුන් ව පවතී. ජනප්‍රවාදය කතරගම පුරාවත්තය දුටුගැමුණු රාජ්‍යත්වය භා බද්ධ කරනුයේ කතරගම දෙවියන්ගේන් වරම ලැබ ගැමුණු රජ එලාර භා සුදු වැදුණු බවත්, කෘතවේදීත්වය පළ කරනු වස් යුද්ධයෙන් ජයගත් රජ වැඩසිටි කන්දට තැනහෙත් සිංහනාද කන්දට ගොස් කද කුමරු හමු වී දෙවාල තැනීමට සුදුසු තැනක් විවාරා විදින ලද ඊතලය වැටුණු තැන දෙවාල කර වූ බවත් කතා ප්‍රවත්තියට සම්මුඛ කරමිනි. ස්කන්ධ කුමාරගේ මහානුහාවසම්පන්න වූ ගක්ති වේලායුධය සිංහනාද කන්දේ ගලක තැන්පත් කළ බවත් එසේ වූ හෙයින් එම ගුද්ධ භූමිය මහානුහාවසම්පන්න වූ බවත් එකි අදහස සනාථ කිරීමට ජනප්‍රවාදය පෙනී සිටීමෙන් ද ප්‍රකට කරනුයේ මෙම ප්‍රවාදය ලාංකේය ජන විජානය විසින් ගුහණය කරගත් ව්‍යක්ත ස්වභාවයයි.

¹⁵⁷ සුමෙධිංකර, මහා ස්ථාවර දාඩිගස්භාරේ ශ්‍රී., (සංස්.), (1961). ධාතුවංශය. කොළඹ 13. රුවන් මූල්‍යාලය. 41 පිටුව.

¹⁵⁸ විමලකිති නිමි, මැද උයන්ගොඩ., (1954). ඩිලාලේඛන සංග්‍රහය. දෙළුඩ්ගොඩ සහ සමාගම. 124 පිටුව.

මෙකි ප්‍රචාත්තියට පරිබාහිරව වංශකථාකරු, දුටුගැමුණු රජුගේ දස මහා යෝධ භරණ උපන් ගාමය කතරගමට තුදුරු තැනක වූ බැවි ද එසේ වූ හෙයින් ගැමුණු කුමරු නිරතුරුව කතරගමට ආ ගිය බවද වංශකථාවන්හි සඳහන් කළ ද ගැමුණු කුමරු සහ කතරගම දෙවි පිළිබඳ ජනප්‍රවාදයේ සඳහන් වංතාන්තය වංශකථාවන් බැහුරව තිබීම විශේෂ කරුණකි. වංශකථා සාහිත්‍යය ජනප්‍රවාද ප්‍රවතින් බොහෝ මැෂ්තට ගෙන එන කදුකුමරු ප්‍රවත දොලොස් වන සියවසේ දී විෂයභාෂු රාජ පරම්පරා විස්තර කථනයේ දී භත් වන සියවසේ දී මාන නම් කුමරකු ගෝකන්ණතිත්තයේ ගංතෙර සිටි කළේ ඔහු ඉදිරියේ කුමාර නම් දෙවි කෙනෙකුන් පහළ වූ බව මෙසේ දක්වත්,

“මාණවම්ම තෙමේ ගෝකන් සමුදුර වෙත හෝ ඉවුර හිද වූ පරිදීදෙන් අගෙජයන් කරණ ලද මතෙනුපාර ඇත්තේ අක්ෂමාලාව ගෙන මතුර දුපන්නට පටන්ගත. වාහන සහිත කදුකුමර තෙමේ උහු පෙරට පහළ විය. මොනර තෙමේ මුවතුවින් බිජි තුවුව ඩිං සිදුරු සහිත පෝල්කබල දිය ගොස් වියලුනෙහි දිය නොදුකිමින් මතුරණ උහු ඉදිරියට ආහ. එකල හේතෙමේ හාවිනි සිඩි දක්නේ සියනෙනත උහු එලවී. ඒ මොනරද ඇස ඩිං වහා බියෝය. සතුට වූ කදුකුමර ඒ කුමරහු පැතු වරය දී බලුම්මින් ඉන් නැගී අහසින් ගියෝය”.¹⁵⁹

වස. ව. දෙවන සියවසේ දී ගජබාෂු රජු සොලින් දොලොස් දහසක් මෙහි ගෙන ආ බවත්, මෙරටින් ගෙන ගිය ලාංකිකයින් ද නැවත ගෙන එන ලද බවත් විස්තර වන ඉතිහාස ප්‍රචාත්තිය වංශකතාවේ සඳහන් වේ. මවුන් සමග විෂේෂු, කාර්තිකේය, නාථ හා පත්තිනි වැනි දෙවි දේවතාවන් පිළිබඳ ඇදහිලි ද ලංකාවේ ප්‍රවලිත වූවායැයි අනුමාන කළ හැකි.¹⁶⁰ බවට විද්වත් මත පළ වේ. මෙරට සිංහල රජවරු දකුණු ඉන්දිය කුමාරිකාවන් සමග විවාහ සම්බන්ධකම් ඇති කර ගත්හ.¹⁶¹ එපමණක් ද නොව පස්වන සියවසේ සිට ඇතැම් සිංහල රජවරු දකුණු ඉන්දිය කුලී හේවායන් මෙරට සේවය සඳහා කැදුවූ බවට සාස්‍ය ඇති අතර අබෞද්ධයන් වූ ඔවුන්ගේ ඇදහිලි හා විශ්වාස කිසියම් ආකාරයකට මෙරට ව්‍යාප්ත වීමට හේතු වන්නට ඇත. මේ අතර ආක්‍රුමණ සහ සංකුමණ නිසා ද ඉන්දිය ද්‍රව්‍යයන්ගෙන් කොටසක් මෙරට ස්ථීර පදිංචිකරුවන් බවට පත් වූහ. ඔවුන් තම ආගමික ඇදහිලි කුම අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යන්නට ඇතැයි ද සිතිය හැකි සාධක රජරට ශිෂ්ටවාරය සාක්ෂාත් කොට දක්වයි.

¹⁵⁹ මහාවංශය, ද්විතීය හාගය., (1996). ජාතික කොතුකාගාර දෙපාර්තමේන්තුව. නුගේගොඩ. සීමාසහිත දුපන මුද්‍රණ ප්‍රකාශන පොදුගලික ආයතනය. ගෘගොඩවිල, 81 පිටුව.

¹⁶⁰ Adikaram, E. W., (1994). *Early History of Buddhism in Ceylon*. Dehiwala. The Buddhist Cultural Center.125. Anderson Road. Nedimala. Sri Lanka. P 90.

¹⁶¹ Culavamsa Vol I., (1929). Pali Text Society. London. I 38.

IV වන අග්‍රබෝධී රාජ්‍ය අවධියේ, එනම් 7 වන සියවසේ දී කතරගම දෙවි ඇදහිල්ල පැවති බව පූජාවලියේ දැක්වේ. IV වන අග්‍රබෝධ රුධාන රාජ්‍ය නිලධාරීහු ද්‍රවිඩ ජාතිකයේ ය. මුවුහු අව්‍යාදයෙන්ම අලොද්ධයේ වූහ. එසේම II මහින්ද රජ හින්දු දේවාලවලට සහ බ්‍රාහ්මණයින්ට ත්‍යාග ප්‍රදානයෙන් සංග්‍රහ කොට ඇත. ලංකාවේ දක්ෂීණ දේශයේ රෝහණයේ ද්‍රේපුල රජ සමයේදී කතරගමට පුද පූජා කළ බව ද මහාවංශයේ සඳහන් වේ.¹⁶² විෂේෂු, ශිව හා කාර්තිකේය වෙන් වෙන් නගරවල විසු ආරක්ෂක යක්ෂයින් වශයෙන් මහාමයුරි නැමති මහායානික ග්‍රන්ථයෙහි ප්‍රකාශ කොට ඇත. ඇත් සිංහල රාජධානිය අනුරාධපුරේ පිහිටුවා වසර දහසක් පමණ ගත වන තෙක් අවධාතයට යොමුව ඇත්තේ පූධාන දෙවිවරුන් තිදෙනෙකු බවත් මේ තිදෙනා අතුරෙන් උපුල්වන් හා සමන් පැහැදිලිවම දේශීය දෙවිවරු ලෙස සැලකිය හැකි අතර කඳුමරු ද දේශීය දෙවියකු වීමට ඉඩ ඇති බවට අදහස් කෙරේ.¹⁶³ නමුදු කතරගම දෙවිහට දේශීයත්වයක් ආරෝපණය කිරීමේ දී ඇතැම් විද්‍යාත්තන් දිගිදිව පුද ලබන හෙළදිව දේශීය ගණයා අතරට ඔහු අනන්‍ය කරනුයේ මුළුමනින්ම දේශීය දෙවියෙකු සේය.

” කතරගම දෙවිදුන්ගේ මුහුණු සය සංකේතයක් බව අනුරුදු මුල් යුගයේ විසු අපේ කවියේ ද දත් හ. පළමු වන අග්‍රබෝධ (ව්‍ය: ව්. 568-631) රුදු ද්‍රව්‍ය විසු දොලොස් මහ කිවියන් අතරේ වූ දළසල කුමර කිවියාණන් කතරගම දෙවියනට එවු අසුන් කවයෙහි,

” කතරගමේ කද දෙවි
රදුණෙනි , ලද් ස - මලින්
කිරුළෙනි සඳි සවතැ යි
පළ දෙවි සේනෙවි තන් පත් ”

යනුයෙන් පැවසෙන්නේ කතරගම දෙවියන්ට කතරගම කද හයින් ලද වොටුනු හයක් නිසා ස - මුහුණු නම වූ බවයි.¹⁶⁵ යන්න අනුබුදු දක්වයි. පූජා කඩුරුපිටියේ වනරතන හිමි ද කතරගම වැඩ වසන්නේ කාර්තිකේය හෝ ස්කන්ධ නොව ප්‍රාදේශීයව මියගිය ජනප්‍රිය නායකයකු වටා නිර්මාණය වූ දේව ඇදහිල්ලක් බවත් ඒ නම් ධර්මරාජ නම් දෙවියාය යන අදහසත් පළ කරයි.¹⁶⁶ ව්‍ය. ව. හයවන සියවසේ දී රවනා වූවා යැයි සැලකෙන සංස්කෘත මහා කාච්‍යායක් වන ජානකීහරණයෙහි එහි කතුවර කුමාරදාසයේ (මෙම මහා කාච්‍යායේ කතාත්වය සම්බන්ධයෙන් ප්‍රඛිතින්නේ මතහේදයකි)

¹⁶² මහාවංශය, ද්‍රවිඩීය හාගය., (1996). ජාතික කොතුකාගාර දෙපාර්තමේන්තුව. නුගේගොඩ. සීමාසහිත දිපන මුදුණ ප්‍රකාශන පෙෂ්ඨගිලික ආයතනය. ගැඟෙබලිල. 36 පිටුව.

¹⁶³ බණ්ඩා, ස. ර. සුමනසේකර., (1993). කඳුමරු සිරිත. කොළඹ 02. රජයේ මුදුණ නීතිගත සංස්ථාව. 9 පිටුව.

¹⁶⁴ ධර්මදාස, කේ. එන්. ඩී, තුන්දේනිය එම්. එම්. එස්., (1993). සිංහල දේව පූර්ණය. කොළඹ. රජයේ මුදුණ දෙපාර්තමේන්තුව. 16 පිටුව.

¹⁶⁵ අනුබුදු, අරිසෙන්., (1992). දෙවිවෙහි ද පිදෙන හෙළදිවැ දෙවිවරු. කලා සගරුව. කොළඹ. ශ්‍රී ලංකා කලා මණ්ඩලය. සංස්කෘත ජාතික අමාත්‍යාංශය. 11 පිටුව.

¹⁶⁶ වනරතන හිමි, කඩුරුපිටියේ., (1984/1985). කතරගම දෙවියා මහාසේනද. පුරා විද්‍යා විශේෂ සාහිත්‍ය කලාපය. ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්ව. විද්‍යාලයේ ඉතිහාස හා පුරා විද්‍යා සංම්යේ ප්‍රකාශනය.

රාචනාට බියෙන් දෙවියන්ගේ තැකිගැන්ම විමසන විෂ්ණු දෙවිදුන් කඳකමරුන්ගේ දීන බව විමසන පැනයෙන් ප්‍රකට කරන්නේ කද කුමරුන් කෙරෙහි ඒකල පතල වූ විශ්වාසයට ප්‍රබල සාක්ෂ්‍යයකි.

අඩියටියෙන් මිශ්‍රරු - මෙහෙයන හෙඳු තාරක
කප් කෙළ නල සේ බියකරු - කද දෙවි කිම බැගැවී.¹⁶⁷

තාන්පෝරයේ සයිවත් (Saivite) දෙවාල අසලදී මෙන් ම උතුරු මැද පලාතේ ඉදිගොල්ලැව අසල සිංහල ගම්මානයක දී හෙත්රි පාකර විසින් අසා දැනගත් ශිවගේ පුතුන්ගේ උප්පත්තිය පිළිබඳ එතිහාසික ජනප්‍රවාදයට අනුව උමයෘගනා දේවතාවිය තෙනු වර්ගයකින් කුමාරයෙකු මතා, සිංගාරේල් පැලවලින් දෙවැනි කුමාරයෙක් ද, තෙවැන්නෙක් වස්තු කැබැල්ලකින් ද, සිව් වැන්නෙක් කොළවලින් ද, පස් වැන්නෙක් වැලිවලින් ද, සය වැන්නෙක් වැලකින් ද, ගසකින් වැවුණු පලනුරකින් සත් වැන්නෙක් ද වගයෙන් කුමාරවරු සත් දෙනෙක් මැවුවා ය. මොවුන් සත් දෙනා එකට සිටිය දී රුළුවර "මගේ පුතුන් වැළද ගන්නෙමැ" හි සත් දෙනාම දෙනාතින් වට කැර ගත්තේය. එක් කුමාරයෙක් මහුගේ අත්වලට හසු තොවී පැනගත් තමුන් ඉතිරි සය දෙනා එකට මිරිකී මුහුණු සයකුත් අත් දොළසකුත් ඇති "කන්ද සාමි" හෙවත් ස්කන්ධ දෙවියා පහළ වුණේ ය. මොණරා ස්කන්ධගේ වාහනය විය. පැනගත් කුමාරයා ලංකාවේ විශ්වාසයට අනුව යකෙකුසේ සැළුකෙන කඩවර දේවතා බවට පත් වුණේ ය.¹⁶⁸ "කඩවර යනු" ගැල් වී බෙරි ගත් දිව්‍ය පුතුයෙකි යන අරැක් ඇති දෙමළ සමාස පදන්යි.

දීර්ශ කාල පරාසයක් සොලින්ගේ ග්‍රහණයට නතු වූ පොලොන්නරුව සොලි ග්‍රහණයෙන් මිදුනු ද දැක තිහිපයක් ව්‍යාප්ත වූ සංජ්‍යාතික අවශ්‍යෙක් ග්‍රහණයෙන් මිදීම ලිහිල් ක්‍රියාවක් නොවිය. පොලොන්නරු යුගය ආශ්‍රිත කළාකාති දාවිඩ හින්දු සම්හවයක ලක්ෂණ ප්‍රකට කරන අතර දොලොජ් වන සියවසට අයත් පොලොන්නරු ශිව දේවාල ආශ්‍රිත හමු වූ සිංහාහනස්කන්ද සමවතුරසාකාර පීයයක මුදුරා පිට ලලිතාසන විලාසයෙන් වැඩ සිටින හසට සතරකින් යුත් ස්කන්ධ ප්‍රතිමාවට නිදුසුනකි. පොලොන්නරුවේ ඇති ශිව දේවාල මගින් මෙන් ම එහි කැණීම්වලින් මතු වූ ශිව, පාර්වති, ගණීජ, කාර්තිකේය ආදින්ගේ ප්‍රතිමාවලින් ද මෙම දෙවිවරුන් එදා පුද් පූජාවට ලක් වී ඇති බව පැහැදිලි වේ.¹⁶⁹ විෂයබාහු රජ දුවස මහියෘගන බාතු ගර්හයේ අදින ලද සිතුවමක බුදුන් පිරිවරා ශිව, විෂ්ණු, කාර්තිකේය යන හින්දු දෙවිවරු සිත්තම් කොට තිබු බව ද සඳහන් වේ.

¹⁶⁷ ස්වභක්තියෙන් හෙළන ලද තාරකාවක් වැනි ස්වකිය වාහනය වූ මුශ්‍රරා මෙහෙයවන්නා වූ අඩියටියෙන් තාරකා නම් අසුරයා හෙළා දැමිමා වූ කල්පාන්තයෙහි (ශිනි විහිදුවන්නා වූ) පවතක් සේ හයංකාර වූ නොවැලැක්තිය භැක්කා වූ මේ කඳකමර තෙමේ කිමෙක් මේ දීන බැවිහි සිටියේ ” (ජානකීහරණය දෙවන සග - 28). නිය්ංක, පියදාස, (1993). ජානකීහරණය සිංහානුවාදය. ඇයේ ගොඩගේ සහ සහේදරයේ. කොළඹ 10, 9 පිටුව.

¹⁶⁸ පෙරේරා, නිය්ංක, (පරි.), (2008). හෙන්රි පාකරගේ *Ancient Ceylon* ; පුරාණ ලංකාව. කොළඹ. ඇයේ ගොඩගේ සහ සහේදරයේ. 202 පිටුව.

¹⁶⁹ බරමදාස, කේ. එන්. ඩී, තුන්දේවිය එච්. එම්. එස්., (1993). සිංහල දේව පුරාණය. කොළඹ. රජයේ මුද්‍රණ දෙපාර්තමේන්තුව. 18 පිටුව.

දෙවන ගේඛාභු රජුගේ (1132-1153) කපුරු වැඩු ඔය දිලා ලිපියෙහි සඳහන් වන්නේ කන්ත (ස්කන්ධ) දෙවියන්ගේ ප්‍රතිමා තැනු දිලිපියෙයකුට රජු විසින් ගම්වර පූටතය කළ ලද බවය.¹⁷⁰ දහතුන්වන සියවසේ මූල් දශකයේ දී හෝ ලිලාවති රැඹුන්ගේ පාලන සමයේ දී ලියන ලදැයි සැලකන සසඳාවත ස්කන්ධ කුමාර සිව භක්තිකයක සේ දක්වන අතරම බුදුරඳුන්ගේ බණ ඇසීමට පැමිණි සිටි අය අතර ස්කන්ධ කුමාර පිළිබඳ ව සඳහන් වී තිබේම ද විශේෂිතය. මෙසේ බුදුරඳුනට පුදු පූජා කළමුවන් අතර ගතු, බහුමා, අනන්ත නම් නා රජුන්ට අමතරව යම, වරුණ, චෙවුවන්, විෂ්ණු, මහේෂ්වර, ගණේෂ හා ස්කන්ධ පිළිබඳව මෙහි සඳහන් වේ.

“ පියුම් ‘පුල කඛල - බඳ රන් ඇගැහි සිරන්
බිං වැද සුගති’දහු - කඳ කුමර එක් පසෙහි ”¹⁷¹

මෙහි දී දක්නු ඉන්දියාවේ ප්‍රධාන දෙවිවරුන් වන විෂ්ණු, රේෂ්වර, ගණේෂ, ස්කන්ධ කුමාර මෙසේ බොද්ධ භක්තිකයන් ලෙස හඳුනා ගැනීම ඉතා වැදුගත් කරුණකි. එක්තරා ආකාරයකට මෙම දේව ඇදහිම පොලොන්තරු යුගයේ අග භාගය වන විට ලක්දිව පුරා පැතිර තිබු බවට සනාථ කිරීමට මෙකි සාක්ෂාත් උපසේර්මිභක වුව ද ස්කන්ධ කුමාර හා කතරගම දෙවි එකිනෙකා හා අනන්‍ය වන්නේ සියම් රටේ දී ලියන ලද තායි පාලි ව්‍යුක්තාවක් වූ ජීනකාලමාලී ගුන්පයේ දී ඒ වර්ෂ 1516 දී ය.

අහතරවෙනි ගතවර්ෂය මැද හාගයේදී ගංගාසිරිපුරය හෙවත් ගම්පොල අගනුවර කර ගත් IV බුවනෙකභාභු රජ විසින් කරවන ලද ලංකාතිලක විභාර සෙල්ලිපියේ දේව ප්‍රතිමා නාමාවලියේ කුමාර නමින් හැඳින්වෙන්නේ කතරගම දෙවියන් බව සෙනරත් පරණවිතාන සඳහන් කරයි. මෙහි රට රක්නා සතර වරම් දෙවියන් අතර එක් දෙවියෙකු ලෙස කුමාර සඳහන් වන නමුදු එම දෙවියන්ගේ බල අඩවිය සේ නිශ්චිත බල ප්‍රදේශයක් පිළිබඳ එහි නොදැක්වේ. පළමු වරට හතර වරම් දෙවිවරුන් ගැන මුළින්ම සඳහන් වන්නේ හතර වන බුවනෙකභාභු රජුගේ ලංකාතිලක විභාර දිලා ලිපියෙහි ය.

“ ලංකාවට අරක්ෂත් කිහිරිලි උපුල්වන් දෙවිරජ්පුරුවන් වහන්සේත් සුම්න ගණපති කන්ද කුමාරාදී දෙවිරජ්පුරුවන් වහන්සේත් බිසෝවරුන් වහන්සේත් බිසෝවරුන් වහන්සේත් මෙකි බුදුන් දෙවියන්ගෙන් සම්පුර්ණ වූ සෙනාධිලංකාරී නම් වූ ”¹⁷²

ගම්පොල යුගයටම අයත් ගබලාදෙනීය සෙල්ලිපියේ ලෝකපාල දෙවිවරුන් ලෙස බහුම, විෂ්ණු, මහේෂ්වර, සතරවරම්, කිහිරිලි උපුල්වන්, සමන්, විශිෂ්ට, ගණපති සහ කන්ද කුමාර ආදි දෙවිවරු හඳුන්වා ඇත. බොද්ධ සාහිත්‍යයේ සඳහන් දෙවිවරු සේ ම හින්දු සහසත්වයක් ලද දෙවිවරු එකම ප්‍රතිමා ගෘහයක් තුළ නිරුපණය කිරීම ගම්පොල යුගයේ සිදුවු විශේෂ සිදුවීමකි. එය බොද්ධ හින්දු සංස්කෘතින්ගේ සංස්ටහනාව නිසා සිදුවුවක් බව සැලකිය හැකිය.

¹⁷⁰ ඉලංගසිංහ, මහාවාර්ය මංගල., (2005). මධ්‍යකාලීන ලංකාවේ ආගම්. තුළේගෙවා. පියකිරි ප්‍රින්ටින් සිස්ටම්ස්. ශ්‍රී සේයාරත මාවත. ගංගාච්චිල. 289 පිටුව.

¹⁷¹ කුමාරතුංග, එම්, (සංස්.). , (බ.ව.2499). සසඳ විවරණය. කොළඹ 02. සීමාසහිත ඇම්.ඩී. ගුණසේන සහ සමාගම. 38 පිටුව.

¹⁷² අධ්‍යාත්මක රුජ්, (2009). ගම්පොල යුගය. කොළඹ 10. ඇස් ගොඩගේ සහ සහෙදරයේ. 183 පිටුව.

ගබලාදෙනීය පිළිමගේයි ස්කන්ධ කුමාර දෙවියන් පෙන්වා ඇත්තේ බුදුන් වහන්සේගේ අතවැසියෙකු ලෙසය.¹⁷³ ගම්පොල අවධියටම අයන් කොස්පොතු ඔයේ අලවල අමුණ අසල ඇති සෙල්ලිපිය ද ස්කන්ධ කුමාර ලෝකපාලක දෙවිවරු අතරට එක්කර ඇත.¹⁷⁴ තෙවැනි විතුමලාභු රජ සමයේ කරවන ලදැයි සැලකෙන ඇම්බැක්කේ දේවාලය ස්කන්ධ කුමාර දෙවියන් උදෙසා කරවන ලද බොහෝ අනුහස් ඇති දෙවාලකි. විතුමලාභු රජගේ මෙහෙසිය වූ හෙනකද බිසේ බණ්ඩාර දෙවිය කතරගම දෙවි කෙරෙහි අතියිය හක්තිවන්ත වූ බව ද කොත්මලේ පුදේශයේ පුරාවත්තවලට අනුව ඇය කතරගම දෙවියන්ගේ බිසව ලෙස අදහනු බව ද පෙනේ. ප්‍රශ්නාත්කාලීන පදනාවලියක් සේ සැලකෙන ඇම්බැක්කේ වර්ණනාවෙහි ජනප්‍රවාද පදනම් කර ගතිමින් කතරගම දෙවිදුන්ගේ ආනුහාවය විස්තර කෙරෙන අතරම මෙම ප්‍රවාද සියලුලම ගම්පොල යුගය හා සම්බන්ධ වේ.

මහනුවර දළදා මාලිගයේ ඇසල මහා පෙරහැරේදී නාථ, විෂ්ණු, කතරගම හා පත්තිනි දෙවියන් පුද ලැබුවද ගම්පොල යුගයේ බුහුමන් ලද සිවිවරම් දෙවියන් අතරට ඉන් එක්ව ඇත්තේ කතරගම දෙවි පමණකි. වර්ප 1660 දී ලාංකික සිරකරුවකු බවට පත්ව විසි වසරකට ආසන්න කාලයක් හෙළ දිව ගතකළ රෝබට් නොක්ස් මහනුවර ඇසල පෙරහැර පිළිබඳ වාර්තා කිරීමේ දී කන්දේ නුවර (මහනුවර) පෙරහැර පැවැත්වීම පිළිබඳව තම විස්තර කරනයේදී මෙසේ දක්වත්. “මිළගට කපුවන් දෙදෙනෙකු පිට මත නාවා ගෙන එක පෙළට ගමන් කරන ඇත්තු දෙදෙනෙකි. මේ දෙදෙනා අතුරෙන් එක් කපුවෙක් කතරගම දෙවියන් වෙනුවෙන් පෙනී සිටින්නාහ”.¹⁷⁵ නොක්ස් තවදුරටත් දක්වන පරිදි එකල දිවයිනේ වර්ෂයක් පාසා මුල් මාසයේ පුර පසලාස්වකදා පවත්වන “කාර්තික ප්‍රතා” නම දේව මහෝත්සව ප්‍රතාවක් විය. කාර්තික ප්‍රතා කතරගම දෙවියන් විෂයෙහි එ පවත්වන ලද ප්‍රතෝත්සවයක් වන අතර එහිදී ප්‍රධානව දේවසාන පහන් ආලෝකයෙන් එකාලෝක කරන ලදී. ඇතැම් රජවරු කතරගම දෙවියන්ට විශේෂ අනුග්‍රහ දැක්වුහ. මහනුවර අවදියේ දී සිංහල රජවරු කතරගම දෙවි වන්දනාවේ යෙදී ඇති බැවි සමකාලීන මන්දාරම් පුර පුවතෙකි ද සඳහන් වේ. “මෙහිදී සඳහන් කළ යුතු වැළැගත් කරුණක් නම් “සිව දේවාල” හෝ “සිව දෙවිවරු” යන නාම මහනුවර යුගයට පෙර හාවිත වී නැති බවයි. “සිව දේවාල” සංක්ලේෂය පළමුවරට දක්නට ලැබෙනෙන් දහාටවන සියවෙසේ රවිත මන්දාරම් පුර පුවත, සුර් ප්‍රතාවලිය වැනි කෘතිවලය.”¹⁷⁶

ලක්දිව සත්‍රවරම් දෙවිවරු අතරට ස්කන්ධ දෙවි නාමය පිළිබඳ පළමු වර සඳහන් වන්නේ දහතරවන සියවෙසෙහි රවිත නිකාය සංග්‍රහයේ දී ය. “එම නුවර මහ ප්‍රවාර මුදුනෙහි සතර දිග ආරක්ෂා පිණීස සිර ලක අරක්ගත් කිහිරිලි උප්පල්වන්, සමන් බොක්සැල්, විහිෂණ,

¹⁷³ මුදියන්සේ, නන්දසේන., (1971). ශාස්ත්‍රීය ලිපි සංග්‍රහය. කොළඹ 02. සීමාසභිත ඇම්. ඩී. ගුණසේන සහ සමාගම. 92 පිටුව.

¹⁷⁴ අඛයරත්න, හරිස්වත්ද., (2009). ගම්පොල යුගය. කොළඹ 10. ඇස් ගොඩගේ සහ සහෙළරයේ. 186 පිටුව.

¹⁷⁵ කරුණාරත්න, ඩේවිචි, (අනුවාදය.), (2001). රෝබට් නොක්ස් ගේ එදා හෙළ දිව. කොළඹ 02. සීමාසභිත ඇම්.ඩී. ගුණසේන සහ සමාගම. 236 පිටුව.

¹⁷⁶ බරමදාස, කොළඹ, එන්. ඩී. තුන්දේවිය එවි. එම්. එස්., (1993). සිංහල දේව පුරාණය. කොළඹ. රජයේ මුදුණ දෙපාර්තමේන්තුව. 22 පිටුව.

ස්කන්ද කුමාර යන සතර වරම් මහරජුන්ට වෙන වෙන දේවස්ථාන කරවා” යන්නෙන් දක්වයි.¹⁷⁷ මෙහිදී ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර සතර දිග ආරක්ෂක දෙවියෙකු සේ කද සූරිදුන් දක්වන අතරම කුන් වන අලකෙක්ටෝර විසින් ඉදිකරන ලද දේවාල පිළිබඳව ද නිකාය සංග්‍රහයේ සඳහන්ව ඇත. කොට්ටෙවූ යුගය වන විට කද කුමර දේව විශ්වාසය ප්‍රබල ඇදහිල්ලක් බවට පරිවර්තනය වෙමින් පැවතිණ. කොට්ටෙවූ යුගයේ දී ශ්‍රී රාජුල හිමි විසින් රිචිත සැලුලිහිණී සංදේශයේ ජයවර්ධනපුර කරවූ මහසෙන් මැදුරක් පිළිබඳ සඳහන් වේ. මහසෙන් යන්න ස්කන්ද යන්නට පර්යාය නාමයකි.

ගන් මිණි බැබැලි කිරණෙක්වි සත පා	ය
රන් යටග සැවුලිදු දද ගලපා	ය
අන් ලකර කළ පුර අප තර පා	ය
පෙනේ දකුණු මහසෙන් දෙවි රද පා	ය ¹⁷⁸

ශ්‍රී රාජුල මාහිමියන්ගේ මහා පාණ්ඩිත්වය පසොලාස් වන වියේදී කද සූරිදුන්ගේ වරම් ලත් බව පක්ෂීවිකාපුදීප හා කාව්‍යයේකර කාතිවල දී දක්වා ඇත.¹⁷⁹ එසේ ම ලාංකේය සංදේශ කාව්‍යාවලියේ කද කුමරුන්ට ලියු සංදේශ කාව්‍ය බොහෝය. සැලුලිහිණී, කොකිල, කහ කුරුලු, තීල කොබේ, කැට කිරීල, මයුර, වටු, හංස, පරෝවී මෙන්ම දිය සැවුල් අස්න ද මින් ප්‍රකටය. මේ සංදේශ කාව්‍යයන්ගෙන් කහ කුරුලු, තීල කොබේ, මයුර හා දිය සැවුල් අස්න කුප කොට ඇත්තේ කතරගම දෙවියන් වෙතය. දෙවිනුවර පදිංචි වූ ඇතැම් දමිල කුමාරවරු තමන් ඇදහු දෙවිවරුන් උදෙසා දේවාල තැනු බව සඳහන් වේ.¹⁸⁰ සැවුල් හා මයුර සංදේශයන්හි ද ස්කන්ද නාමය දක්වා ඇත. මොනරා මෙම දෙවිදුන්ගේ වාහනය ලෙස සැලකු අතර සැවුලා මහු අත රඳී පක්ෂීයකු සේ සලකා ඇත. හංස සංදේශයේ ”සවත් සරිදු මැදුරට වැද වැද ගොසින” මෙහි සවත් සරිදු (ළණ්මුඛ සුරේන්දු) නම් මහේෂ්වරගේ පුතු වූ මහසෙන් දිව්‍ය රාජයායි. මේ දෙවිදුන්ට මූහුණු සයක් ඇති බව මින් කියවේ.¹⁸¹ මෙහිදී පිළිබුමුව ඇති වැදගත් කරුණක් නම් උපුල්වන් දෙවියන් මුල් කොට සමන් බොක්සල්, සවත් (කාර්තිකේය), විහිෂණ යන දෙවිවරුන් සිවු දෙනා ලංකාවට විශේෂ වන දෙවිවරුන් ලෙස සැලකීමයි. මෙය ධාතරුජ්ට්, විරුඩ්, විරුපාක්ෂ, වෙශුවණ යන දෙවිවරුන් “සතරවරම් දෙවිවරුන් ” ලෙස සැලකීමේ පැරණි විශ්වාසයේම දෙවන අවස්ථාවක් ලෙස සැලකිය හැකිය.¹⁸² කිරති ශ්‍රී රාජසිංහ රාජ්‍ය සමයේදී ශ්‍රී ජයවර්ධනපුරයෙහි විසු කිරතිමත් පඩිරුවනක් වූ අත්තරගම බණ්ඩාර රාජග්‍රෑර පඩිතුමන් විසින් ලියු වදන් කවී පොත ද කද කුමර පුවත අලළා ලියවුණු ප්‍රකට ග්‍රන්ථයකි. මෙහි සෙසු සියලු දෙවියන් වර්ණනා යටතේ කතරගම දෙවි වර්ණනා කෙරේ.

¹⁷⁷ සමරනායක, ඩී. පී. ආර්, (සංස්.), (1960). නිකාය සංග්‍රහය. කොළඹ 02. සීමාසහිත ඇම්.ඩී.ගුණසේන්න සහ සමාගම. 92 පිටුව.

¹⁷⁸ ”නිර්කිරණ වැනි සණ වූ මානිකාවලින් බැබලුනා වූ , රන්කෝටු අග කුකුල රුපයේ යුත් කොට් බැබැලි විවිධ මධ්‍යලියේ අලංකාරයෙන් කරන ලද මහසෙන දිව්‍ය රාජයාගේ (කතරගම දෙවි) ප්‍රාසාදය රජත්‍යමාගේ නගරයෙහි දකුණු පැත්තේ දිස්ත්‍රික්ටුවේ ” (සැලුලිහිණී සංදේශය , 2006 : 8 පිටුව).

¹⁷⁹ ධර්මාරාම හිමි, ශ්‍රී, (සංස්.), (1936). පක්ෂීවිකාපුදීපය. කැලණීය, 1 සර්ගය, 24 කවිය.

¹⁸⁰ කුමාරතුංග, එම්,(සංස්.), (1963). මයුර සංදේශය විවරණය. කොළඹ, 140 පිටුව.

¹⁸¹ ගොඩකුමුර, සී. ර්, (සංස්.), (1953). හංස සංදේශය. සී /ස කොළඹ ඇපොතිකරීස් සමාගම, 46 කව, 59 පිටුව.

¹⁸² ධර්මාරාස, කේ. එන්. ඩී, තුන්දෙනිය එච්. එම්. එම්. එස්., (1993). සීහල ගේව ප්‍රාත්‍යාචාරය. කොළඹ. රජයේ මූල්‍ය දෙපාර්තමේන්තුව. 21 පිටුව.

“ තාතු තරණ අරුණ කිරණ බරණින් සැදි තේජනේ
බාතු අසුර අසුරන් ඔදවැඩි ගිරි රජානේ
මූණු සයකි අත් දොළසකි මසුරා පිට වාහනේ
රුණු රටේ පිහිටි කන්ද කදිර දේව රජානේ ¹⁸³

එතිහාසික වාර්තාකරණයෙන් බැහැර වූ කළ කතරගම දෙවියන් පිළිබඳ මෙරට ලියවුණු සාහිත්‍යාංශ අතර බොහෝමයක නියෝජනය අයත් වන්නේ ජන සාහිත්‍යයට ය. කන්ද කුමාර සවිදම, කන්ද කුමාර සැහැල්ල, කන්ද කුමාර වර්ණනාව, කදිරා පුර දෙවි උපත, කන්දමාලය ලාංකේස් ජන සාහිත්‍යයේ ප්‍රවලිත සාහිත්‍යාංශ වන අතර හියු තෙවිල් කාචා එකතුවේ ඉංග්‍රීසි බසට පෙරලී සම්භාවනාවට පාතුව ප්‍රකටව ඇති අනර්ස කාචාවලියේ අන්තර්ගත වන්නේ ද මෙකී ජන කාචායන්ම ය. මෙම ජන කාචා අතර “කදිර පුර දෙවි උපත” ඉසුරා රැවටු ප්‍රවත් පවත්තා කළුමරු උපත් කිවි හතුලිස් හයකින් සමන්විතය. “කන්දමාලය” කාචාය දුටුගැමුණු රජ කතරගම දෙවාල ඉදි කිරීම විස්තර කරන අතරම කද කුමරු මැණික් ගෙ අසලට පැමිණීමන් එහි දී අසුරයන්ගෙන් මෙලාව බෙරා ගැනීමත් විස්තර කෙරේ. “කදුකුමර සිරිත” බාලවන්ද නැමැත්තෙකු විසින් ලියනා ලද්දකි.

සි න් දා මුල් අසුර රුපුන් මසුරාසන ලන්	උදාර
බ න් දා මිග සැවුල් කොඩිය යස තෙද අණසක	උදාර
ව න් දා මුළු දියත සතුන් පුද පැමිණීමන් පිරිස	භාර
ක න් දා සිව කතරපුරහි කදිර වේල් කන්ද	කුමර ¹⁸⁴

දෙළාස් දහසක් යක් සෙනග සමග අසුරන් දිනු හැටි දක්වමින් කද කුමරුගේ තෙද බල විස්තර කරන “කන්ද කුමාර සැහැල්ල” කද කුමර උපත් කිවි හතුලිස් හතුකින් එපුවත විස්තර කෙරෙන්නෙකි. සත්කේරුලේ මගුලාගම කිවිදුන්ගේ “කද සුරු වර්ණනාව” ගෙන හැර දැක්වෙන්නේ වල්ල අම්මා කතා ප්‍රවතයි.¹⁸⁵ මේ සියලු කාචායයේ නුවර යුගයෙන් පසුව ලියවුණු පොදු ජන සාහිත්‍යයට අයත් වෙති.

ඉන්ද ගොයින් පැලැනියට ඒ	සුවිපුල
වැන්ද පෙමින් උතුමන්ගේ සිරිපද	දුල
මන්ද තමා නාවේ මෙතුවක්	කල
කන්ද කුමරු වදහළ බස් පෙම	කල ¹⁸⁶

¹⁸³ “කිරකර වූ තරුණ කිරුගේ රස් මෙන් බබාන අහරණ වලින් සැයුපුණු තේරස් ඇති, බාපු නමැති අසුරයා ගේ අසුරයන් හා පැවති යුදයේ දී ජයගෙන බලවත් ගිරි රාජයා හා සමාන වූ මූහුණු සයකින් හා අත් දොළසකින් හා යුක්ත වූ මසුර වාහනය පිට නැති, රුහුණු රට වැඩ වසන්නා වූ දෙවි රජාණනි ” අත්තරගම, මා., (1997). බණ්ඩාර රාජගුරු පැවතුමන්ගේ විදන් කිවි පොත. කොළඹ 10. ඇස් ගොඩගේ සහ සහෝදරයේ. 30 පිටුව.

¹⁸⁴ බණ්ඩා, ස. ජ. සුමනසේකර., (1993). කදුකුමරු සිරින. කොළඹ 02. රජයේ මුදුන නීතිගත සංස්ථාව. කොළඹ 02. 73 පිටුව.

¹⁸⁵ බණ්ඩා, ස. ජ. සුමනසේකර., (1993). කදුකුමරු සිරින. රජයේ මුදුන නීතිගත සංස්ථාව. 73 පිටුව.

¹⁸⁶ කාරියවසම්, මහාචාර්ය තිස්ස., (1992). ලි ලංකාවේ දේවතාවෙය් සහ යකින්නේ. නාවින්ත. තරුණ මුදුණාලය. හයිලෙවල් පාර. 51 පිටුව.

සාම්ප්‍රදායික ජනප්‍රවාදය අනුව ස්කන්ධ විසින් කතරගම දී විවාහ කරගත් ඔහුගේ බැරිද වූයේ වල්ලි අම්මා ය. වල්ලි අම්මා යනු වැද්දෙදෙකුගේ ම දියණීයක හෝ මහු විසින් හදාවතා ගන්නා ලද දියණීයකි. අසුරයන් ජයගෙන පෙරලා පැමිණෙන වෙස්වලා සිටි කතරගම සුරිදුන් හට කුසගින්න හා විභාව සන්සිදුවා ගැනීමට ඇය විසින් මී පැණීයෙන් සහ ගල් අඩුරා ගත් පිටියෙන් කැවුම් පිස දී ඇති.¹⁸⁷ කද කුමර දෙවි හා ඉන්දියාවේ දී සරණ ගිය දෙවගන වූයේ දේවසේනා හෙවත් තේවානි අම්මා ය. වල්ලිමතාව හා විවාහව ලක්දීව නතර වූ සිය ස්වාමියා නැවත තමා වෙත ගෙන්වා ගැනීමට දරන ලද සියලු ප්‍රයත්න අසාර්ථක වූ කල්හි තේවානි අම්මා සිය ස්වාමියා සෞයා පැමිණ කතරගම නතර වූ බැවි ජනප්‍රවාදයේ සඳහන් වේ. කතරගම දෙවියන් හා වල්ලි අම්මා අතර විවාහය වනාහි ද්‍රියම්කරුවන් හා කෘෂිකාර්මික ජනයා අතර සමාජ සංස්කෘතික සම්මිග්‍රණය සංකේතවත් කරන සිද්ධියක් බව ද කතරගම දෙවියන්ගේ දේව ප්‍රජාවට ද්‍රිමස් ද ඇතුළත් වන බැවින් එයින් ද මේ දෙවියාගේ මූලික ස්වභාවය හෙවත් ප්‍රහවය පැහැදිලි වන්නේ යැයි ගොම්බ්‍රිච් සහ ගණනාථ ඔබිසේකරගේ අදහස වේ.¹⁸⁸ කතරගම දෙවියන් වල්ලි මාතාව සරණ කර ගැනීම සිහි කරනු වස් ඇසල මංගලය පැවැත්වේ යැයි ද පැවැසේ. තවද සුරයන් හා අසුරයන් අතර පැවැති යුද්ධිය අවසන් වූයේ ජ්‍රිල මාසයේ අලුත් සඳහන් පසු දිනකදී ය. සුරාසුර යුද්ධියත්, සුරයන්ගේ ජයග්‍රහණයත් අනුස්මරණය කිරීමට ඇසල උත්සවය ආරම්භ වී යැයි මූඛ පරම්පරාගත පිළිගැනීමක් පවතී.¹⁸⁹

වන්නියේ ජනතාව කන්දේ වන්නියා යන නමින් ද වැදි ජනයා ර්තලේ යකා නමින්ද හඳුන්වන ලද්දේ කතරගම දෙවියන්මය.¹⁹⁰ තවද වන්නි වාසීන් විසින් “වන්නියේ බණ්ඩාර” නමින් ද කදුකර වැසියන් විසින් “වන්නි දෙයියේ” “අයියනාර්” “ස්කන්ධ” හෙවත් “කතරගම දෙයියේ” ආදි නම වැනින් ද හඳුන්වනු ලබන වන දේවතාවුන්ට පුද් ප්‍රජා කළ බව සඳහන් වේ.¹⁹¹ වැදි ජනයාගේ පාඨමික ඇදහිලි අතර කෙනෙකගේ මරණයෙන් පසු නැ යකුන් පිදීම අනිවාර්ය කාර්යයකි. මෙම අදියරේ දී කන්දේ යකා නැ යකුන් සමග ඉතා සම්පව ඇදා දැක්වේ. නැ යකුන් කැඳුවීමේ දී ඔවුනු මහුව නොවරදාවා ම කන්නලවි කරති. එහෙත් ඔහු තවදුරටත් මළවුන්ගේ අධිපතියා වශයෙන් විධිමත් ආකාරයෙන් සැලකිල්ලට පාතු නොවීම විශේෂත්වයකි. මෙම ස්ථානයට මෙම අදියරේ දී පත්ව සිටින්නේ “කතරගම දෙවියන්” යනුවෙන් වැද්දන් විසින් හඳුන්වනු ලබන කන්දස්වාමි නැතහොත් ස්කන්ධයිය.¹⁹²

සෙලිග්මාන් සිය The Veddas නම් කෘතියෙහි තවදුරටත් මෙසේ දක්වයි. වැද්දන්ගේ විශ්වාසය වන්නේ මිනිසුන්ට නැ යකුන් ආරුඩ් වන ආකාරයටම කතරගම දෙවියන් ද ආරුඩ්වන බවය. වැදි ජනයා සමග සාම්ප්‍රදායිකව බැඳී පවතින වැදි ප්‍රහවයක් යුත් කේවිල් වන, මෙම දිස්ත්‍රික්කයේ ඇතැම් කේවිල්වල කතරගම දෙවියන් උදෙසා පුදුප්‍රජා පැවැත්වේ.

¹⁸⁷ රණසිංහ, වන්ද ප්‍රි, (පරි),, (2009). වැද්දේල්. කොළඹ 10. ගාස්ට් ප්‍රඩිලිෂ්න් (ප්‍රයිවට්) ලිමිටඩ්. දේවානම්පියතිස්ස මාවත. 225 පිටුව.

¹⁸⁸ Gombrich, Richard, Obeysekera, Gananatha., (1988). *Buddhism Transformed. Religious Change in Sri Lanka*. Princeton University Press. Princeton, P 175.

¹⁸⁹ සේරුත තිම්, ආවාර්ය අලුත්වැල්., (1993). කතරගම පුද සිරින්. තලවතුගොඩ. විරාත් ප්‍රින්ට්. 61 පිටුව.

¹⁹⁰ තුලතිලක, සි. ද. එස්., (1974). සංගීත සම්භවය. කොළඹ. ලේක්ජ්වුප් මුද්‍රණාලය. 34 පිටුව.

¹⁹¹ පෙරේරා, නිශ්චාක, (පරි),, (2008). හෙනර් පාකර්ගේ *Ancient Ceylon; ප්‍රරාණ ලංකාව*. කොළඹ 10. ඇස් ගොඩගේ සහ සහේදරයේ. 184 පිටුව.

¹⁹² රණසිංහ, වන්ද ප්‍රි, (පරි),, (2009). වැද්දේල්. කොළඹ 10. ගාස්ට් ප්‍රඩිලිෂ්න් (ප්‍රයිවට්) ලිමිටඩ්. දේවානම්පියතිස්ස මාවත. 223 පිටුව.

මින් එක් කොට්ඨාසියෙන් නම් ස්ථානයෙහි දක්නට ලැබේ.¹⁹³ තවද නැගෙනහිර වෙරළබඩ ප්‍රදේශයේ වෙරළබඩ ගම්වල වාසය කළ දමිල ජනයා “ස්කන්ධ දෙවියන්ගේ” “කන්ද” යන අර්ථය ඇති කන්දසාම්මලෙලයි නම් ස්ථානයක් හඳුන්වන මුත් එහි ආගමික වැදගත්කමක් ඇති බවක් නොසැලකේ.¹⁹⁴

රාජකීය ආසියාතික සංගමයේ සගරාවේ තොරතුරු උප්පටා දක්වමින් අප්‍රත්වැව සෝරත හිමි සඳහන් කරන්නේ කතරගම දේවාලය දුටුගැමුණු රජුගේ නිරමාණයක් බවත් දෙවියන්ගේ වරම් හා දේව ආයිරවාද ලභා ගැනීම සඳහා දේව හක්තිකයන් විසින් විවිධ දේව මන්ත්‍ර සහ ස්තේත්‍රා හාවිත කරන බවත් ය. මෙහිදී ස්කන්ධ කුමාර දෙවියන් උදෙසා ආරාධනා ස්තේත්‍රාය, ස්කන්ධ කුමාර ස්තේත්‍රාය, ස්කන්ධ කුමාර විශේෂස්තේත්‍රාය, ස්කන්ධ කුමාර සතකය, ස්කන්ධ කුමාර අජ්ට්ටකය ආදි දැමහත් බැතියෙන් යුතුව හක්ති වන්දකයින්ගේ වන්දනය පිශිස හාවිත වන බවත්ය. තවද කතරගම දෙවියන් උදෙසා හාවිත වන කන්නලව්, යාදිනි, සවිදම්, කාලම්, සන්න, සැහැලි, කේල්මුර, බලි යාග සහ මල් යහන් කවී ද වේ. දේශීය නර්තන සම්පූදායේ එන ගාන්තිකරම පද්ධතිය තුළ පිදුම් ලබන දේවගණයා අතර කතරගම දෙවි එක් වන්නේ දේශීයකරණයට ලක් වූ බලවත් දෙවි උතුමෙකු සේය.

කන්ද කතරගම වැඩිලා තම සුරතට ගත්තු	බලේ
නින්ද ගමට රට අල්ලා එලංකාව ගත්තු	බලේ
මන්ද මැණික් ගගට දෙවියා නාභු මුරට වැඩම	කලේ
කින්ද මෙලෙස රට අල්ලා මේ ලෙස අවන්තිව	කලේ ¹⁹⁵

පසලෙපාස් වන සියවසින් පසු කාලය ලංකාවේ සංග්‍රාම බහුල අවධියක් විය. සිංහල රජවරුන් එකිනෙකා අතර ද අනෙක් අතට සිංහලයන් හා පෘතුගිසින්, ලන්දේසි හා ඉංග්‍රීසි යන ආක්‍රමිකයන් අතර ද පැවති මේ යුද අරගල මධ්‍යයේ යුද්ධයට අධිපති වූ ස්කන්ධ හෙවත් කතරගම දෙවියන්ගේ පිහිට පැතිම නිරතුරුව සිදුවන්නට ඇත. පලමුවන රාජසීංහ, දෙවන රාජසීංහ වැනි රණකාමීන් අරහයා මෙබදු විශේෂ සිද්ධ කිහිපයක් ජනප්‍රවාදයේ එයි. පරසතුරු ආක්‍රමණ හේතුවෙන් බදුල්ලේ පිහිට කතරගම දෙවාල විනාග වූ කළ සංග්‍රාමයෙන් ජය ගැනීමට දෙවියන්ගේ ආයිරවාද ලත් බැවි විශ්වාස කළ දෙවන රාජසීංහයන් දේවාලය නැවත පිහිටුවා කතරගම දෙවිදුන්ට යුද සත්කාර කොට රුහුණු කතරගම දෙවාලට යුද පඩුරු ඔප්පු කළ බව සඳහන් වේ.¹⁹⁶

දිරෝ කාල පරාසයක් මෙරට මුහුදුබඩ ප්‍රදේශ මෙන් ම අනුතුමයෙන් මුළුමහන් දිවයින ද සිය ගුහගණයට නතු කොට සිටි යටත්විජ්‍ත ආක්‍රමණීකයන් හට මෙම දේව හක්තිය කිසි කළෙකත් සිය ප්‍රත්‍යාක්ෂයට හාජනය කළ නොහැකි වූ ආගමික සිද්ධාන්තයක් විය. ඒ බැවි සනාථ වන වාර්තාවක් ප්‍රතිකාල් ජාතික රිබෙයිරෝගේ “ලංකා ඉතිහාසයේ” විස්තර වන්නේ සිය පෙළද්‍රගලික අත්දැකීමක් ලෙසය.

¹⁹³ රණසීංහ, වන්ද ශ්‍රී, (පරි.), (2009). වැද්දේද්. කොළඹ 10. ගාස්ට පබ්ලිෂින් (ප්‍රසිද්ධි). දේවානාම්පියතිස්ස මාවත. 226 පිටුව.

¹⁹⁴ පරණවිතාන, සෙනරත්, (2003). පුරුවිදු පරියේසනු. බොරලැස්ගමුව. සීමාසහිත විසිදුනු ප්‍රකාශකයේ. 209 පිටුව.

¹⁹⁵ දිසානායක, මුදියන්සේ, (1991). කංකාර ගීන සාහිත්‍යය. කොළඹ 10. ඇස් ගොඩගේ සහ සහෙදුරයේ. 161 පිටුව.

¹⁹⁶ බරමදාස, කො. එන්. ඩී, කුන්දතිය එච්. එම්. එස්., (1993). සීංල දේව පුරුණය. කොළඹ. රජයේ මුද්‍රණ දෙපාරතුමේන්තුව. 34 පිටුව.

" දේවාලය ඇති ස්ථානයට අප පැමිණි කළේහි ඒ සම්පයෙහි ඒවත්වෙන මිනිසෙකු අල්ලා ගෙන දේවාලය පිහිටි ස්ථානය දනිදැයි, අප අණ දෙන නිලධාරියා ප්‍රශ්න කම්ලේය. එය ඔහු දන්නා බවත්, ආසන්නයේම එය පිහිටා ඇති බවත් කි හෙයින් ඔහු අපගේ මාර්ගෝපදේශකයා ලෙස යොදා ගත් කළේහි, සන කැලැවකින් වැසි ගිය කන්දක් මැදින් ඔහු විසින් අපි ගෙන යනු ලැබුවෙමු. එම දිස්ත්‍රික්කයට ඇති එකම කදුවටිය එය විය. ඒ වටා කිප වරක්ම ගමන් කර, ඉන් පසු හරහට ද ගමන් කෙළමු. ඒ දේවාලය කදු මුදුනේ තිබෙන බැවි අපට වැටහි ගිය තමුත්, එය සොයා ගැනීමට නොහැකි වීමට හේතුව හා භාස්කම මට වටහා ගත නොහැක. ¹⁹⁷

මිට බෙහෙවින් සම්ප අදහසක් ජේන් බේවි විසින් ද පල කර ඇත. "සියලුම දෙව්වරුන් අතරෙන් අතිශයින් හයට හේතු වන්නේ කතරගම දෙව්දුයි. දිවයින් තැගෙනහිර ප්‍රදේශයේ පිහිටි ඔහුගේ දේවාලය වෙත ලංකාවේ සැම දෙසින් මෙන් ම ඉන්දියාවේ බොහෝ ප්‍රදේශවලින් ද වන්දනාකරුවේ පැමිණෙකි. ඔහු කෙරෙහි පවත්නා හය හා සන්නාසය කොතරමිදැයි යතහොත් ඔහුගේ විතුයක් ඇදීම සඳහා මට කිසි කමෙක දේශීය විතු ශිල්පීයෙකු පොලූවාගත නොහැකි විය. ඔහුගේ ප්‍රධාන දේවාලය පිහිටි ගමේ නම අනුව ලත් පොදු නාමය හැර තවත් නම දහසක් ඔහු සඳහා ඇත්තේ ය. නම් සමුහයක් ඇතිවීම දෙව්වරුන්ට හිමි විශේෂ වරප්‍රසාදයකි. තත්ත්වය හා සම්මාන අනුව නම් ගණන ද වෙනස් වේ".¹⁹⁸

ලංකාවේ අභ්‍යන්තරය, එහි ජනතාව සහ දිවයින් වාරිකා අලළා ජේන් බේවි විසින් රවිත බේවි දුටු ලංකාව ගුන්පයේ නාර, විෂේෂු, සමන් හා පත්තිනි දෙව් දේවතාවුන්ගේ රු විතු එලක මගින් දැක්වුව ද කතරගම දෙව්දුන්ගේ රුව උට ඇතුළත් නොවේ. බේවි තවදුරටත් සිය ගුන්පයේ මෙසේ දක්වයි "කතරගම දෙව්දු ප්‍රීය නොකෙරෙයි; එහෙත් හය උපදුවයි, ඔහුට වන්දනාමාන කෙරෙන්නේ මේ ප්‍රතිපත්තිය අනුවය. ඔහුගේ දේවාලයේ පිහිටිම ද වන්දනා සමය වශයෙන් උෂ්ණ වියලි අසනීපදායක ජ්‍රනි, ජ්‍රලි, අගේස්තු යන මාස ද තෝරා ගෙන ඇත්තේ සට කපට ලෙසිනි. ජන ගුනු, වල් සතුන්ගෙන් ගහන හිමාලයක් මැදින් ගමන් කිරීම පිළිබඳ දුෂ්කරතාව හා උපදුවය පිනක් බවට පත් කෙරුණි. මේ සාතුවේ බහුලව පවත්තා උණ රෝගය දෙවියන් වෙත පවරා ඔහුගේ අමනාපයට පාතු වීමේ අභාග්‍යයට ලක් වුවන් මෙයින් පිබිත වෙති සි සළකනු ලැබේ . . . . අපට මේ රට හිමි වීමට පෙර කතරගමට බොහෝ ජනයා ඇදී ආහ. වන්දනාකාරයන්ගේ සංඛ්‍යාව දැන් අවුරුදු පතා අඩුවෙයි. ගොඩනැගිලි දිරාපත් වෙයි. අවුරුදු ගණනකින් මේ ගොඩනැගිලි පොලුවට සමතලා විය හැකිය. එවිට මේ ස්ථානය සොයා ගැනීම දේශ සංචාරකයාට අපහසු වනු ඇත. මෙහි ඉරණම ද ආත්ම ගෞරවය කෙළසන දුෂ්චර ගණයට අයත් අන්ධ විශ්වාසයට කැප කෙරුණු හැම ගොඩනැගිල්ලකම ඉරණම ද එසේ වේවා සි අප බලාපොරොත්තු විය යුතුය".¹⁹⁹

¹⁹⁷ රුබේරු, රී. කේ., (2003). ප්‍රතිකාල් ජාතික රිබඟිරෝග් ලංකා ඉතිහාසය. කොළඹ 10. ඇස් ගොඩගේ සහ සහයෝගයේ. 155 පිටුව.

¹⁹⁸ සේමරත්න, එච්. ඇම් ඇල්ලේපොල, (අනු.), තෙන්නකෝන්, ආචාර්ය විමලානන්ද (සංස්.), (1967). කොළඹ 02. බේවි දුටු ලංකාව. සිමාසහිත ඇම්. ඩි.ගුණසේන්න සහ සමාගම. 115 පිටුව.

¹⁹⁹ සේමරත්න, එච්. ඇම් ඇල්ලේපොල, (අනු.), තෙන්නකෝන්, ආචාර්ය විමලානන්ද (සංස්.), (1967). බේවි දුටු ලංකාව. කොළඹ 02. සිමාසහිත ඇම්. ඩි. ගුණසේන්න සහ සමාගම. 220 පිටුව.

පේර්න් බෙවිගේ ප්‍රාර්ථනය එසේ වුව කතරගම දෙවිදුන්ගේ ගක්තිය හා බල පරාකුමය ස්ථුට කිරීමට ප්‍රමාණවත් සාක්ෂාත් බොහෝමයක් ආසන්නතම කාලපරාසය පුරා දේශීය ජන සංස්කාතිය තුළ මූල් බැස තිබිණ.

දාහත් වන සියවස වන විට කතරගම දෙවියන්ගේ තෙද මහිමය ලාංකේය හු තලය මත තේජමාන වීමත් සිංහල හක්ති වෘතාන්තය තුළ එය සඳාතනික වන්දනයක් බවට පත් වීමත් සපිරිසාර වී තිබිණ. බොද්ධ දේව බුරාවලියේ අතර සිටි සියලු දෙවිදේවතාවන් අනිහවා ලාංකේය පොදු ජන හදුවත්හි වශ්වාසය, හක්තිය හා ප්‍රාර්ථනා සාක්ෂාත් කොට ජ්වලමාන ප්‍රායෝගික ඇදහිල්ලක් බවට ප්‍රතිනිරමාණය වීමට තරම් ප්‍රබල ගක්තියක් කතරගම දෙවිදුන් හට ආදේශව තිබිණ. ගිෂ්වාචාර අවධියේ සිට සිංහල බොද්ධාමිකයන්ගේ ඉතාමත් ජනප්‍රිය දේවෝත්තමයන් ලෙස පුද ලැබූ උපුල්වත් දෙවියන් සතුව තිබූ වීර විතුමාන්විත තේජස තමන් වෙත ආරෝපණය කරගත් හෙතෙම තුතන ශ්‍රී ලාංකේය හක්ති වෘතාන්නයේ වැදගත්ම දෙවියා බවට පරිවර්තනය විය. එනිසාම එය සාම්ප්‍රදායික පොදු ජන සමාජ රටාවන් බැහැරව වර්තමානයේ පොද්ගලික දේව වන්දනාවක් බවට පත්ව ඇති බව ගණනාප ඔබේස්කරයන් විසින් පෙන්වා දෙනු ලැබේ.

ලංකාවේ පුද ලබන දේව ගණයා අතර ලාංකේය මෙන් ම හාරතීය සම්භවයක් ලත් දෙවි උතුමෝ වෙත්. දෙරටේම පිදුම් ලබන දෙවිවරු අතර විෂ්ණු, පත්තිනි, ගණදෙවි, හඳකාලී හා ස්කන්ධ ප්‍රධානය. පත්තිනි මුළුමනින්ම බොද්ධ දෙවගනකි. විෂ්ණු බොද්ධයකු වී ඇති. ස්කන්ධ ද අවසන දී මේ උතුම් දහමේ යථාවබේදය පසක් කොට බොද්ධාගම අදහන්නකු බවට පත්ව ඇති. සිංහල බොද්ධ දේව සංකල්පයට අනුව දෙවිවරු යහගුණ සම්පන්නයේ ය. අනන්ත වූ පුණු මහිමයේ ආනුභාවය කරණ කොට දේවත්වයට පත් ඔවුනු නිරවාණය සාක්ෂාත් කර මතු බුදු වීමට ප්‍රාර්ථනා පුරන බේදිසන්වයේ වෙති. නාථ, විෂ්ණු, සමන් හා පත්තිනි සේම කතරගම දෙවියේ ද බුද්ධත්වයට පාරමිතා පිරුව ද ඒ සඳහා එනුමන්හට තවත් කළක් බලා සිටින්නට සිදුවන බව ධර්මදාස සහ තුන්දෙනිය යන විද්වත් දෙපළගේ අදහසයි. බෝසත් පෙරැම් පුරණ කතරගම දෙවිදුන් යහපත් ගුණාංගයෙන් යුතු යුක්ති ගරුක දෙවි උතුමෙකි. එතරම්ම මැයි ගාන්තිදායක තොටුව ද අසහාය නිරහිත හා රණුර, අතිශය දුෂ්කර කාර්ය පවා ඉටු කිරීමට සමත්, යුක්තිය පහසක ලා තමන් වෙත පැමිණෙන සියල්ලන් හට පිහිට වීමත් සියල්ලන්ගේ ප්‍රාර්ථනා සෑල්ල කර දීමත් හේතුවෙන් බැතිමත්තු උන් වහන්සේ කෙරෙහි වඩාත් හය පක්ෂපාති වෙති.

කතරගම දෙවිදුන්ගේ අනුහිතවනීය ප්‍රධාන දෙවාල කතරගම පිහිටියේ ය. අනු කිසිදු දෙවි කෙනෙකු හට තොටු තරම් දෙවාල් කද පුරිදුන් නමින් ඉදිව ඇත්තේ ද අවසන දී දෙවි උතුමෝ ලාංකේය සියලු දෙවිදුන් අතුරින් වඩාත් පුද ලබන දෙවි උතුමන් යන උත්තම තත්ත්වයට පත් ඇත්තේ ද උක්ත කරුණු කරන කොටගෙනය. දේශීය බොදු බැතිමතුන් බහුතරයකගේ ද, ආදි වාසී ජනතාවගේ ද, ලාංකික දාචිච ජනතාවගේ ද හක්තියට පාතු වූ කතරගම දෙවි හා කතරගම දකුණු ඉන්දියාවේ දමිල හින්දු හක්තිකයන්ගේ ද පුරනීය දෙවි හා දෙවි අඩවිය බවට පරිවර්තනයට ඇත්තේ අති මහත් ගක්ති මහිමයක් මෙම පොද්ගලික දේව වන්දනාවට ආධාරක්ව පවත්නා බැවිනි. අප්‍රමාණ හක්තිය විසින් ඔද වැඩැම් බැතිමත්තු අතිශය දුෂ්කර වෘතා රකිමින් ගම් නියමිගම පසුකොට, පාද යාත්‍රා කොට දෙවියන් පුදනු වස් මෙම පුණු භූමිය කරා පැමිණෙන්.

හුවුපු මධ්‍යකලපුව, අක්කරපත්තුව, අම්පාර, තිරැක්කෝවිල්, උරණී පොතුවිල්, ආරුගම්බේ, පානම, මකද, කුමූක්කන් ඔයෙන් එතෙරව, යාල, මැණික් ගග හරහා කටගෙවුව, වල්ල මාතා ගම පසු කොට අවසන දී කතරගමට සේන්දු වෙති.

අසුරයන් පරදවා ලොව පතල කළා වූ අනත්ත ගක්තිය හා ප්‍රණා මහිමයෙන් ඩුදී ජන සිත් සනහාලමින් අති මහත් බලය හා අප්‍රමාණ වූ තේප්පින් යුතුව මේ දියත මත පතල කිරේතිමත් නාමයෙන් පූජ්‍යත කතරගම කන්දසාම්වහන්සේට යුගයෙන් යුගයට, කාලයෙන් කාලයට, සියලු විපරයාසයන් හමුවේ නොසැලී හක්තියෙන් මිද වැඩියා වූ අනේක වූ බැති සිත් මේ මහි තලය මත හිද මෙසේ බැතියෙන් යාදිනි කළ වගයි . . . .

“. . . . මතු බුදුවන දේවස්වාමිදැරුවන් වහන්ස, කතරගම කන්දට, කුඩාකතරගමට, මහා කතරගමට, පෙල්ලන්දුවට, ලේනදුවට, මැණික් ගංගාවට, මුතු පංතියට, කිරිවෙහෙර වහන්සේට, සිංහාසනයට, වාමර සත්පලිසට, මුතු කුඩාවිට, පුදුහරක්ගාලට, කළහරක් ගාලට, ගේන රෙලට, මුව රෙලට, රණමයුර වාහනයට, වල්ල අම්මා දේවින් වහන්සේට, තුන් අඩසද්දෙට, මුහුද මැද්දේ ත්‍රි කොට්ටෙලට, කුලුවිල කොවිවියාරමට, මුන්නේශ්වරම දේවාලයට, රුහුණු සත් පත්තුවට, වලවේ ගංගාවට, යහතින් බැලුම් ලුවාලු ඔබ දෙවියන් වහන්ස, රන්ජුල දාහක් දා නිමවන අතර තුරේදී මුහුදු කරදිය වලලේල යහතින් දිවස් ප්‍රවාලු ඔබ දෙවියන් වහන්සේ . . . .”²⁰⁰

දේව සංකල්පයන්හි පරිණාමය ඩුදෙකළා වාස්ත්වික තත්ත්වයක් නොවන අතර එය නිරන්තරයෙන්ම පවතින සමාජ සංස්කෘතික වටපිටාව විසින් නිර්මාණය කරන ලද සහ එහිම ප්‍රතිච්චිරෝධයන් මත නැවත නැවත නැවත නිර්මාණය වුවති. දේවය හක්ති වෘතාන්තය තුළ පුද් ලබන දෙවි දේවතාවියන්ගේ අනනුතාව සමාජ සංස්කෘතික වටපිටාව විසින් ම නිර්මාණය කරනු ලැබූ කාලීකාව විසින් වරින්වර වෙනසකට පාතු කරන ලද්දේ ද උක්ත අවශ්‍යතාව අරබයාය. “කතරගම දේව සංකල්පය ජන සම්ප්‍රදායන් පැන නැගී ආවක් වන අතර මූලිකව එය වැදි හා ද්‍රියක්කරුවන්ගේ දේව ඇදහිමක් විය. ජනගුරුති හා අහිවාර විශ්ලේෂණයෙන් ප්‍රකට වන්නේ කතරගම දේව උත්පත්තිය වැදි, දේව හෝ ද්‍රියක්කරුවන්ගේ දේව ස්වරූපයක් නිරුපණය වන බවයි. මෙකි හුම්කාව මූලිකව හැරුණියට සහ තාවකාලිකව සීමා වූ අතර පැන්වාත් කාලීනව කාෂි කාර්මික ජන සමාජයන්හි අවශ්‍යතා සපුරාලනු වස් දෙවියන්ගේ නව මානයක් නිර්මාණය වූයේ අලුත් ක්‍රියාදාමයකට නතුවය. ඒ කෙතට ගොයමට අධිපතිවය. ජනගුරුතිය හා ලිඛිත මූලාශ්‍රය ද්විත්වය ප්‍රකට කරන මෙය දුටුගැමුණු රජ කතරගම දෙවියන් මුල් වරට ගොයුම් පිරි ගිය කෙතක හමු වූ බව දැක්වෙන කළේහි කාෂිකරමාන්තය සහ සඟිකත්වය ර්ට බද්ධ කෙරේ.

²⁰⁰ සේදරමන්, ඩේ. රු., (2003). උච්ච නැවුම් කළාව. කොළඹ. සීමාසභිත ඇමු. ඩී. ඉණස්සේන සහ සමාගම. 82 පිටුව.

කතරගම දෙවි භූමිකාවේ තන් වෙනි රැජාන්තරණය දිස් වන්නේ ස්කන්ධ කමාර සංකල්පය ශ්‍රී ලංකාවට හඳුන්වාදිමත් සමගම ය. පෑවාද් අනුරාධපුර සහ මුල්කාලීන පොලොන්නරු යුගවලදී සිදු වූ හින්දු ආගමික නැගී සිටීම මෙකි තත්ත්වය නිර්මාණයට ප්‍රස්තුත විය".²⁰¹

5. නිගමනය

මෙම සියලු හේතු ප්‍රත්‍යායන් මගින් අවධානයට පාතු වන කතරගම දේව සංකල්පය ඉන්දිය හින්දු ආගමික නිර්මිතයක් ද, දේශීය ජනගුරුතියේ නිර්මිතයක්ද, තැනහෙත් ද්වීතීයික මූලාශ්‍රයන්ගේ තුන් වෙනි නිර්මිතයක් ද යන්න නිර්ණය කරගත යුතුව පවතී. මෙකි අධ්‍යයනයේ දී නිරවදා කළ යුතු මූලාශ්‍රය අතර මිහිර ආචාර්යවරයා විසින් රවිත වරහමිහිරයේ සඳහන් යැයි සැලැකන ස්කන්ධ දෙවියන් පිළිබඳ ග්ලෝකය රට ඇයන් වුවක් නොවේ. වරහමිහිරය ජේස්තිෂය සම්බන්ධව රවනාව ඇති ග්‍රන්ථයක් වන අතර එය බැහන් ජාතකය හා බැහන් සංහිතා යනුවෙන් කොටස් දෙකකි. වරහමිහිර යන්නෙහි ප්‍රකට බැහන් ජාතකයේ පූර්වෝක්ත ග්ලෝකය හෝ ස්කන්ධ පිළිබඳ කිසිදු සඳහනක් නොවන අතර බැහන් සංහිතාවේ දී දෙවිවරුන්ගේ රැඡහේද දක්වන කළ බුහුම හා සම්බන්ධව සුහමනා තාරුණ්‍යයෙන් යුත් මුදුරා වාහනය කොට ගත් බව දැක්වුව ද ඒ ද උක්ත ග්ලෝකයම නොවීම ද විශේෂ ය.

භක්තිය, අප්‍රමාණ විශ්වාසය, දෙවියන් කෙරෙහි වූ අසීමිත ස්නේහය විසින් ජනිත කළා වූ සඳාවාරාත්මක සාරධීම එකම දේව වන්දනයක් උදෙසා රෝපණයට ඔද් වැඩි දේශීය ජන විද්‍යානය තුළ උත්තරීතර වන්දනිය ප්‍රපාංචයක් ව නිර්මාණයටේ ඇති අයුරු මෙම දේව ඇඳිල්ල හා වන්දනය ඇසුරෙන් කළ අධ්‍යනයෙන් මනාව ස්ථුර වේ. ශිෂ්ටාවාරත්, එය නිර්මාණය කළා වූ මිනිසුන් විසින් නිර්මිත දේව සංකල්පත් දේශයෙන් දේශයට, යුගයෙන් යුගයට, කාලයෙන් කාලයට සාක්ෂා දරනුයේ බුද්ධීමය කැළඹීමකට වඩා හඳු සංවේදී ප්‍රායෝගික ඇදහිල්ලක ක්‍රියාවක ප්‍රතිඵලයකි. උත්තර හාරතයේ ද, දක්ෂීණ හාරතයේ ද, ලංකාද්වීපයේ ද එකසේ අඛිසේස් ලබන මෙම දේව සංකල්පය ශ්‍රී ලංකාකේය ප්‍රස්තුතයකින් යුතුව ජන ජීවිතය හා අයෝමයට බැඳී බැහිමතුන්ගේ තෙක වූ පූජාවන්ට ලක්ව පවත්නේ ස්වදේශීක මහුණුවරක් ප්‍රකට කළා වූ එහි ලාංකික අන්තර්භාව හේතුවෙනි.

²⁰¹ The God Katharagama, as evident from folk tradition, is initially a God of the Veddas or hunters. An analysis of the folklore and ritual undoubtedly shows his origin as a Veddas God or God of hunters. His role was thus, at first limited both geographically and temporarily. Later on the emergence of the agricultural society demanded the extension of his role to include a new function, namely God of Agriculture. This is attested both by folklore and literary sources. King Dutugemunu is said to have met him in a vast rice field and even today among rituals enacted in his honour, those reminiscent of agriculture and fertility take precedence. The third change in his role is seen when the concept of Skandhakumara was introduced to Sri Lanka. This may have taken place with the rising of Hindu influence during the later Anuradhapura and early Polonnaruwa periods.

Rathnapala, Nandasena, (1991). Folklore of Sri Lanka. The State Printing Corporation. Colombo, P 52.

පුරුවෝක්ත ගවේපණයෙන් එළඹිය හැකි නිගමනය නම් ස්කන්ධ කුමාර හෙවත් කදිර කුමර දෙවිදුන්ගේ ලෝක පහළවීම විදේශීය සම්භවයක් උරුම කොට ගත්තක් වන අතර දේශීය පොදු ජන අවශ්‍යතාවන් විසින් තිබුම් ස්වදේශීක දේව සංකල්පීය එළයක් ප්‍රාථමික හා ග්‍රාම්‍ය ස්වරූපයෙන් වියුක්ත කොට ආර්ය දේව බුරුවලියක සූජාත කොට දේශීයකරණයට පාත්‍ර කර ඇති බව ය. මහා තෙද බලැති මේ දෙවි තෙමේ මුළුමතින්ම දේශීය දෙවියකු නොවන අතර ස්වදේශීක බැතිමතුන්ගේ අප්‍රමාණ විශ්වාසයට හා හක්තියට පාත්‍රව අනේක වූ පූජ්‍යාපනාරයන්ගෙන් පිදුම් ලබන්නේ ගතවර්ෂ ගණනාවක් පුරා ශ්‍රී ලාංකේය පොදුජන හඳු ස්ථානය ප්‍රත්‍යක්ෂයෙන්ම ස්ථරීය කළ බැවිනි. ඒ උත්තම කද සුරිදුන් තෙම සාර අසංඛ්‍ය කාලයක් පුරා මේ පූජා තුම්ය සිය අනුහසින් සුරකිමින් අනන්ත අප්‍රමාණ වූ මිනිස් දුක්ඛ දොම්ඨස්සයන්ට පිහිටව අනේක වූ ප්‍රාර්ථනාවන් සංඝ කරමින් මතු බුදු වීමට ප්‍රාර්ථනා පුරන උත්තුංග දේවතාවන් වන්නේය.

ආච්‍රිත ගුන්ථ නාමාවලිය

- අත්තරගම, මා., (1997). බණ්ඩාර රාජ්‍යරු ප්‍රධාන්‍යෙන්ගේ වදන් කට්‍රි පොත. කොළඹ
10. ඇස් ගොඩගේ සහ සහෝදරයේ.
- අඛයරත්න, හරිස්වන්දු., (2009). ගම්පොල යුගය. කොළඹ 10. ඇස් ගොඩගේ සහ සහෝදරයේ.
- අභයසිංහ, එ. එ. (සංස්.), (1997). කළයුවූ සමෙෂ හෙවත් පරෙලී සන්දේශය.
- කඩවත්. අභය මූදුණු ප්‍රකාශකයේ.
- අමරවංශ නාහිමි, අකුරටියේ., (1994). දිසානායක හේමවන්ද අනුවාදය.
- වෘත්ත්‍යාලුවාදය.
- අනුඩු, අරිසේන්., (1992). දෙම්දීවහි ද පිදෙන හෙළදිවැ දෙවිවරු. කළා සගරාව.
- ශ්‍රී ලංකා කළා මණ්ඩලය. කොළඹ. සංස්කෘතික අමාත්‍යාංශය.
- ආරියපාල, එම්. බේ, (පරි.), (1969). ගයිගර් විල්හෙල්ම්. මධ්‍යකාලීන ලංකා සංස්කෘතිය. කොළඹ 02. සීමාසහිත ඇම්.බේ. ගුණසේන සහ සමාගම.
- ඉලංගසිංහ, මහාචාර්ය මංගල., (2005). මධ්‍යකාලීන ලංකාවේ ආගම්. නුගේගොඩ.
- පියසිරි ප්‍රත්‍යේන් සිස්ටමිස්. ආරිසේන් මාවත. ගැංගොඩවිල.
- ඉලංගසිංහ, මහාචාර්ය මංගල., (2007). සවිස්තර මහාචාර්ය අනුවාදය. කොළඹ
10. ඇස් ගොඩගේ සහ සහෝදරයේ.
- එලියට්, වාල්ස්., (1967). හින්දු සමය සහ මුදු සමය (11 කොටස). ලංකාණ්ඩුවේ මුදුණාලය.
- කරුණාතිලක, මහාචාර්ය ඩීඩී. ඇස්, (සංස්.), (1989). සිංහල යුපවිංචය. කොළඹ
02. සීමාසහිත ඇම්.බේ. ගුණසේන සහ සමාගම.
- කරුණාරත්න, බේවිඩි, (අනුවාදය.), (2001). රෝබට් නොක්ස් ගේ එදා හෙල දිව.
- කොළඹ 02. සීමාසහිත ඇම්.බේ. ගුණසේන සහ සමාගම.
- කාරියවසම්, මහාචාර්ය තිස්ස., (1992). ආරියවසම් දෙවනාවියෝ සහ යකින්නෙර්. නාවින්න. තරං් මුදුණාලය. භයිලෙවල් පාර.
- කුමාරතුංග, එම්, (සංස්.), (ඉ.ව.2499). සසද විවරණය. කොළඹ 02. සීමාසහිත ඇම්.බේ. ගුණසේන සහ සමාගම.
- කුමාරතුංග, (සංස්.), (1963). මුදුර සංදේශ විවරණය. කොළඹ.
- කුලතිලක, ඩී. දී. එස්., (1974). සංගීත සම්භවය. කොළඹ. ලේක්ඩවුස් මුදුණාලය.
- ගමලත්, මහාචාර්ය සුවරිත, විකුම්සිංහ, කටිකාචාර්ය එ. එ. (සංස්.), (1996). සිංහල බේධිවිංචය. වැල්ලමිපිටිය. වතුර මුදුණාලය. අවිස්සාවෙල්ල පාර.
- ගොඩකුමුර, සී. එ. (සංස්.), (1953). හංස සංදේශය. සී /ස කොළඹ ඇපොතිකරිස් සමාගම.
- ගොඩකුමුර, සී. එ., (සංස්.), (1969). ජානකීහරණය. කොළඹ. අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුව.
- ගෙගර්, විල්හෙල්ම්., (1969). මධ්‍යකාලීන ලංකා සංස්කෘතිය. ලංකාණ්ඩුවේ මුදුණාලය.
- ඡයතිලක, කේ, (සංස්.), (1960). මුදුර සංදේශය. කැලුණිය.
- කුණවීමල හිමි, කිරිඳාලේල්, (සංස්.), (1961). රසවාහිනී. කොළඹ.
- දිසානායක, මූදියන්සේ., (1991). කංකාරී ගිත සාහිත්‍යය. කොළඹ 10. ඇස් ගොඩගේ සහ සහෝදරයේ.
- දරමදාස, කේ. එන්. ඩී, තුන්දෙනිය එවි. එම්. එස්., (1993). සිංහල දේව පුරාණය.
- කොළඹ. රජයේ මුදුණ දෙපාර්තමේන්තුව.
- දරමාරාම හිමි, ශ්‍රී, (සංස්.), (1936). පක්ෂීලිකාප්‍රදීපය. කැලුණිය.
- දරමාරාම හිමි, ශ්‍රී, (සංස්.), (1935). කාව්‍යගේකරය. කැලුණිය.

- ධිරානන්ද හිමි, කහටපිටියේ., (1965). ගම්පොල යුගය. කොළඹ. සීමාසහිත ඇම්.චි. ගුණසේන සහ සමාගම.
- නිකාය සංග්‍රහය., (1967). බොද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය. දෙශීවල.
- නිශ්චාක, පියදාස., (1993). ජානකීහරණය සිංහානුවාදය. කොළඹ 10. ඇස් ගොඩැගෙන් සහ සහෝදරයෝ.
- පරණවිතාන, සෙනරත්න., (2003). පුරාවිදු පරියේසන. බොරලැස්ගමව. සීමාසහිත විසිදුනු ප්‍රකාශකයෝ.
- පෙරේරා, නිශ්චාක, (පරි.), (2008). හෙනර් පාකරගේ *Ancient Ceylon; පුරාණ ලංකාව*. කොළඹ 10. ඇස් ගොඩැගෙන් සහ සහෝදරයෝ.
- බණ්ඩා, ස. ජ. සුමනසේකර., (1993). කදකුමරු සිරින. කොළඹ 02. රජයේ මූල්‍ය නීතිගත සංස්ථාව.
- ඛිද්ධින්ත එරර, ඒ. ඩී, (සංස්.), (1908). ජීනකාලමාලි. ලන්ඩින්. Pali Society.
- මහාව්‍යය, ප්‍රථම භාගය., (1996). ජාතික කොතුකාගාර දෙපාර්තමේන්තුව.
- සීමාසහිත දීපන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පොදුගලික ආයතනය. ගංගොඩ්විල.
- නුගේගොඩ.
- මහාව්‍යය, ද්වීතීය භාගය., (1996). ජාතික කොතුකාගාර දෙපාර්තමේන්තුව.
- සීමාසහිත දීපන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පොදුගලික ආයතනය. ගංගොඩ්විල.
- නුගේගොඩ.
- මාලිමගේ අණෝක., (2005). කතරගම සහ එහි උත්සව. සූරිය ප්‍රකාශන.
- මුදියන්සේ, නන්දසේන., (1971). ගාස්ත්‍රීය ලිපි සංග්‍රහය. කොළඹ 02. සීමාසහිත ඇම්. ඩී. ගුණසේන සහ සමාගම.
- රණසිංහ, වන්දු ශ්‍රී, (පරි.), (2009). වැද්දේද්. කොළඹ 10. ගාස්ට් ප්‍රාලිජින් (ප්‍රසිවට්) ලිමිටඩ්. දේවානම්පියතිස්ස මාවත.
- රණසිංහ, සුම්‍යිත්., (2011). කතරගම ප්‍රවත්ත. මධ්‍යම සංස්කෘතික අරමුදල. කොළඹ.
- සංස්කෘතික භා කලා කටයුතු අමාත්‍යාංශය.
- රුසේරු, රී. කේ, (2003). ප්‍රතිකාල් ජාතික රිබෙයිරෝගේ ලංකා ඉතිහාසය. ඇස් ගොඩැගෙන් සහ සහෝදරයෝ. කොළඹ 10.
- ලංකා විශ්ව විද්‍යාලයේ ලංකා ඉතිහාසය, 1 කාණ්ඩය, (සංස්.), (1964). විද්‍යාලංකාර විශ්ව විද්‍යාලය.
- ලංකා විශ්ව විද්‍යාලයේ ලංකා ඉතිහාසය, 11 කාණ්ඩය, (සංස්.), (1972). විද්‍යාලංකාර විශ්ව විද්‍යාලය.
- ලංකානන්ද හිමි, ලෙංගම, (සංස්.), (1958). මන්දාරම් පුර පුවත. අනුල මූල්‍යාලය. කොළඹ.
- ලෙංගම, ඒ, (1999). ශ්‍රී ලංකාවේ බොද්ධ ප්‍රතිමා ලක්ෂණ. මධ්‍යම සංස්කෘතික අරමුදල.
- වනරතන හිමි, කුණුරුපිටියේ, (1984/1985). කතරගම දෙවියා මහාසේනද, පුරා විද්‍යා විශ්වාස සාහිත්‍ය කලාපය. ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්ව විද්‍යාලයේ ඉතිහාස භා පුරා විද්‍යා සංගමයේ ප්‍රකාශනය.
- වික්‍රමගමගේ, වන්දා, (1997). කතරගම භා කතරගම දෙවිදු. කතා ප්‍රකාශන. කොළඹ.
- විශේෂීරිය, සරත්., (1991). ඇම්බැක්ස් දේවාලය භා සම්බන්ධ ජනප්‍රවාද. කලා සගරාව. කොළඹ. ශ්‍රී ලංකා කලා මණ්ඩලය. සංස්කෘතික අමාත්‍යාංශය.
- විමලකිත්ති හිමි, මැද උයන්ගොඩ., (1954). ශිලාලේඛන සංග්‍රහය. දොඩ්න්ගොඩ සහ සමාගම.
- සන්නස්ගල, පී. ඩී., (1955). සිංහල සන්දේශ සාහිත්‍යය. කොළඹ.
- සමරනායක, ඩී. පී. ආර, (සංස්.), (1960). නිකාය සංග්‍රහය. කොළඹ 02. සීමාසහිත ඇම්. ඩී. ගුණසේන සහ සමාගම.

සිල්වා, ආචාර්ය ඇම්. එච්. පිටර්., (1996). නුරුවෙලු නෙද. (සිල්පදිකාරම සිංහල අනුවාදය). සංස්කෘතික කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව.

පූමේධංකර, මහා ස්ථානික දීමියස්ංජාරේ ත්‍රි., (සංස්.), (1961). ධානුව්‍යය. කොළඹ 13. රුවන් මුදණාලය.

සේදුරමන්, ජේ. රු., (1967). උධිරට නැවුම් කලාව. කොළඹ 02. සීමාසහිත ඇම්.චි. ගුණසේන සහ සමාගම.

සේදුරමන්, ජේ. රු., (1967). බලියාග විවාරය නොහොත් ලංකාවේ බලී උපත. කොළඹ 02. සීමාසහිත ඇම්.චි. ගුණසේන සහ සමාගම.

සෙය්මරත්න, එච්. ඇම් ඇල්මල්පොල, (අනු.), තෙන්නකේන්, ආචාර්ය විමලානත්ද (සංස්.), (1967). බෙඩි දුටු ලංකාව. කොළඹ 02. සීමාසහිත ඇම්.චි. ගුණසේන සහ සමාගම.

සෙය්රත නාහිමි, පූර්ෂ වැලිවිධියේ, (සංස්.), (2005). කවිසිජිත්මීණ. විදෙශාද්‍ය පිරිවෙනේ ආදි දිෂ්‍ය සංගමය.

සෙය්රත හිමි, ආචාර්ය අලුත්වැව., (1993). කතරගම පුද සිරිත්. තලවතුගොඩ. විරාත් ප්‍රිත්ත්වී.

References

- Adikaram, E. W., (1956). *Early History of Buddhism in Ceylon*. Colombo 02. M. D. Gunasena & Co. (Pvt.) Ltd.
- Culavamsa Vol I., (1929). *Pali Text Society*. London.
- Dowson, John., (2000). *A Classical Dictionary of Hindu Mythology & Religion*. New Delhi. Rupa & Co, Ansari Road. Daryaganj.
- Eliot, Sri Charles., (1962). *Hinduism and Buddhism An Historical Sketch*. London. Routledge & Kegan Paul Ltd. Broadway House.
- Geiger, Wilhelm., (1992). *Culavamsa Vol I*. Asian Education Services. New Delhi.
- Gombrich, Richard, Obeysekera, Gananatha., (1988). *Buddhism Transformed: Religious Change in Sri Lanka*. Princeton. Princeton University Press.
- Inscriptions of Ceylon Vol I., (1970). The Archaeology of Ceylon.
- J.R.A.S. C/B, Vol xxxi., (1934). The Ceylon Gazette. Colombo.
- Obeysekera, Gananatha., (1982). *Social Change and the Deities: "The Rise of Kataragama Cult in Modern Sri Lanka" in Fred W. Clothey ed. Images of Man; Religion and the Historical Process in South Asia*. New Era Publications. Madras.
- Rathnayake, Nandasena., (1991). *Folklore of Sri Lanka*. The State Printing Corporation. Colombo. Seligmann, C.G, Seligmann, Brenda, (1993). *The Veddas*. Lakehouse Bookshop. Colombo.